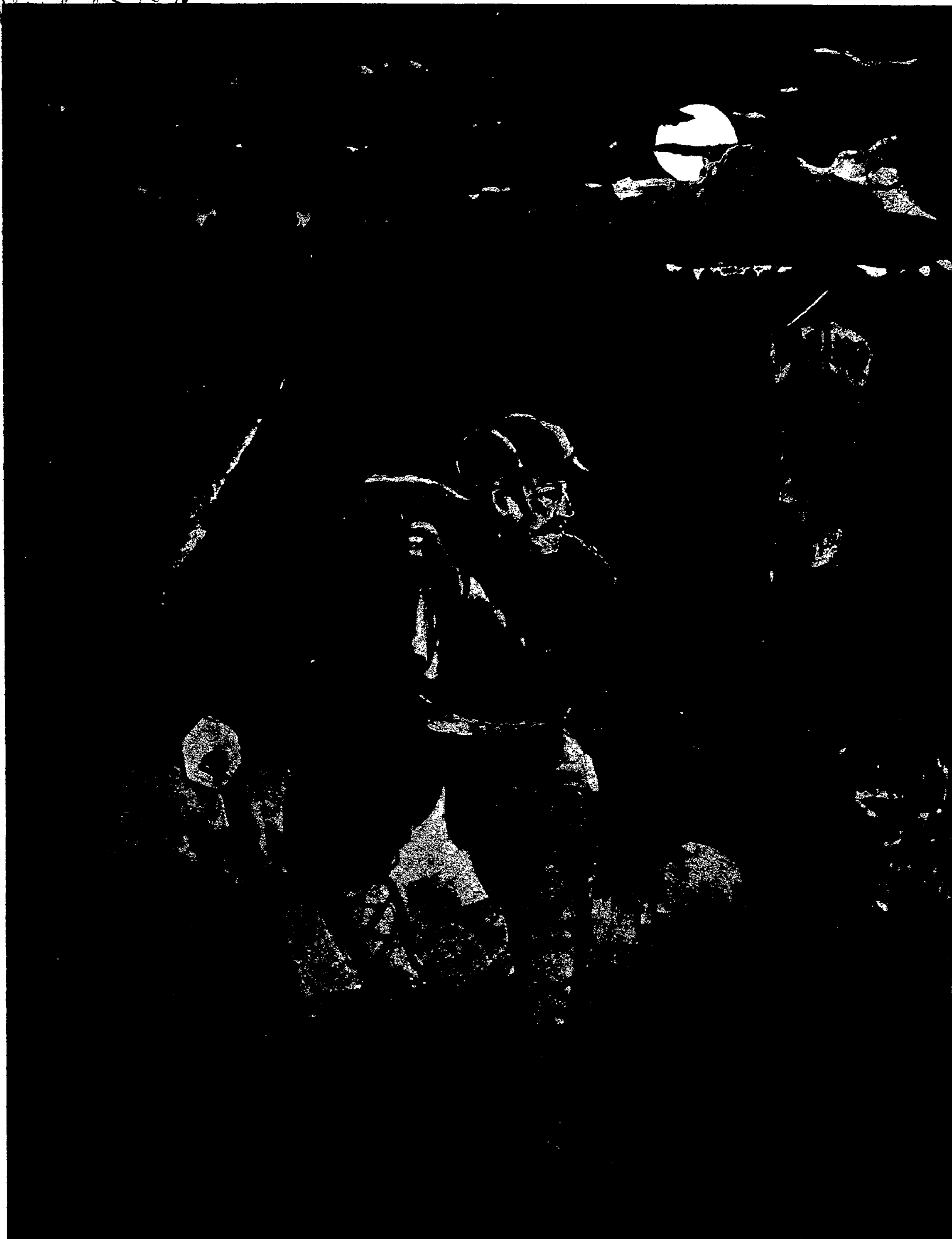

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 49

Knygnešys.

J. Aleknavičiaus pieš.

Politikos apžvalga

Amerika rimtai svarsto karo skolų klausimą.

Kaip žinoma, šių metų gruodžio mėnesio 15 dieną Anglija, Prancūzija ir Belgija turi mokėti Amerikai dalį savo karo skolų. Tačiau šios valstybės dėl blogos ekonominės būklės, nedarbo ir skurdo tos savo skolų dalies mokėti negali ir prašo mokėjimą išdėstyti. Šiuo klausimu tarėsi šiomis dienomis naujai išrinktas Amerikos prezidentas su senuoju prezidentu. Ligšiolinis prezidentas Hooveris šiuo klausimu gan griežtai nusistatęs ir reikalauja nors vienos dalies tų skolų mokėjimo. Naujas prezidentas Rooseveltas kiek nuolaidesnis, bet jis reikalauja, kad šis klausimas būtų surištas su muitais ir nusiginklavimais. Prezidentai per savo pasitarimą kol kas nieko konkretaus nenutarė, bet manoma, kad nugalės Hooveris ir Amerika reikalaus skolų mokėjimo. Sąryšį su tuo prancūzų spauda reikalauja, kad Prancūzija atsisakytų mokėti gruodžio 15 dienos karo skolų ratą, nes, girdi, anglams Amerika nori nusileisti, nes žino, kad Anglijos valiuta nevisiškai tvirtai dabar stovi, o iš prancūzų nori skolų reikalauti, žinodami, kad prancūzai turi didelę aukso atsargą.

Italija nori sudaryti Balkanų sąjungą, nukreiptą prieš Prancūziją.

Per paskutines savaites atslūgo italų — prancūzų santykiai. Tai jau tęsiasi gana ilgai, bet prieš kiek laiko jų santykiai pagerėjo, dabar gi vėl įėjo į seną stadiją. Mat, čia eina varžymasis dėl hegemonijos Balkanuose. Prancūzų įtaka Balkanų valstybėse ligi šiol, ypač Rumunijoje ir Jugoslavijoje, yra didelė ir tose valstybėse sukrauta daug prancūzų turtų, kurie ten įplaukė paskolų pavidale. Dabar Italija varo aktingą užsienio politiką. Prancūzams ypač nepatinka, kad italai remia vokiečių reikalavimus dėl lygybės nusiginklavimo atžvilgiu. Paskiausiu laiku ypatingai smarkiai italai stengiasi išstumti prancūzus iš jų pozicijų Balkanuose ir gauti ten įtakos. Šiam tikslui pasiekti italai stengiasi sudaryti Balkanų valstybėse ekonominį bloką, nukreiptą prieš Prancūziją.

Bretonų judėjimas privedė prie pasikėsinimo prieš prancūzų ministerį pirmininką.

Jau keturi šimtai metų, kai prie Prancūzijos prijungtas Bretanijos pusiasalis. Per tą laikotarpį Bretanija prie Prancūzijos tiek „priaugo“, kad dabar yra viena valstybė ir jokio skirtumo nėra tarp Bretanijos ar kurios kitos Prancūzijos dalies. Tačiau Bretanijos krašte yra dar tam tikras gyventojų skaičius, kuris vis svajoja apie atsiskyrimą nuo Prancūzijos, tai yra vadinami autonomistai. Jų skaičius labai mažas, ir jie beveik jokio vaidmens politiniame gyvenime nevaidina. Paskutiniu laiku jie ėmėsi visiškai kitos taktikos: jie ruošia efektyvinius veiksmus, kaip paminklų sprogdinimas, pasikėsinimai ir t. t.

Šiomis dienomis, kai prancūzų ministeris pirmininkas Herriot važiuo į Bretanijos prijungimo prie Prancūzijos 400 metų sukaktuvių šventę, buvo vienoj vietoj susprogdyta bomba, kuri išdraskė bėgius. Geležinkelio sargui pavyko sustabdyti traukinį, ir tokiu būdu išvengta nelaimės. Bendrai, šis įvykis neturi didelės svarbos, nes tų autonomistų yra labai maža grupė, bet jis charakteringas ir rodo, kad laisvės siekimai žmonėse yra gana stiprūs.

Lietuva susirūpinusi savo eksportu į Angliją.

Neseniai Anglija nustojo leidusi laisvai importuoti į kraštą bekonus, kaip tai buvo ligi šiol. Vietoj laisvo importo, buvo kiekvienai valstybei nustatyta, kiek bekonų ji gali įvežti. Nustatant šį kiekį imta galvon, kiek kuri valstybė įvežė per paskutinius mėnesius. Bekonus į Angliją įveža ir Lietuva, tačiau per paskutinius mėnesius buvo iš Lietuvos Anglijon išvežta palyginant mažai bekonų, todėl Lietuvai buvo nustatytas mažas įvežimo kiekis. Šiuo reikalu susirūpino Lietuvos pasiuntinys Anglijoje p. Sidzikauskas ir turėjo dėl to pasitarimą su anglų ministrais. Reikia tikėtis, kad Lietuvai bus leista įvežti į Angliją atitinkamą bekonų skaičių.

Pagalau ir Estijos parlamentas pritarė konstitucijos keitimui

Šiomis dienomis vėl buvo Estijoje iškeltas konstitucijos keitimo klausimas. Šį kartą klausimą jau svarstė parlamentas ir balsų dauguma nutarė pavesti konstitucijos komisijai parengti projektą dėl konstitucijos keitimo. Čia jau žygis priekyn. Be to, parlamentas priėmė pasiūlymą duoti vyriausybei platesnių teisių kovoje su ekonomine krize, ypač dėl naujų mokesčių ir kitų dalykų.

Prancūzija ir Sovietų Rusija pagaliau susitarė dėl nepuolimo pakto.

Spaudos žiniomis, greitai laiku bus pasirašytas nepuolimo paktas tarp Sovietų Rusijos ir Prancūzijos. Lig šiol vis nepavyko tokią sutartį surašyti, dėl to kad nebuvo reguliuoti santykiai tarp Prancūzijos sąjungininkų — Rumunijos bei Lenkijos, ir Sovietų Rusijos. Dabar kiek atšalus prancūzų draugystė lenkams ir rumunams ir, be to, rumunai patys pareiškė, nieko prieš tai neturi (mat, pastebėjo, kad dabar jau prancūzai su jais nesiskaitys, todėl patys pasiskubino pareikšti, kad nieko prieš tai neturi. Tokiu būdu dabar pavyko visos kliūtis pašalinti ir sudaryti nepuolimo paktą tarp tų dviejų didžiulių valstybių.

Vokietija.

Hitleris atsisakė sudaryti parlamentarinę vyriausybę. Jisai prezidentui siūlė sudaryti prezidentinę vyriausybę, t. y. tokią, kaip iki šiol buvo Papeno, tik įtraukiant daugiau partijų į koaliciją. Tačiau Hindenburgas šį Hitlerio pasiūlymą atmetė, o Hitleris atsisakė dalyvauti bet kokioj vyriausybėj, kuriai neva dovaus nacionalsocialistai. Tuomet buvo pavesta sudaryti vyriausybę katalikų centro partijos vadui Kaas. Kaas tarėsi su nacionalsocialistais, nacionalistais, liaudies partija ir bavarų liaudies partija, tačiau nacionalsocialistai ir nacionalistai atsisakė Kaas sudarytoj vyriausybėj dalyvauti. Pastaruoju laiku vyriausybės sudarymu rūpinasi dabartinis Vokietijos karo ministeris Šleicheris. Šleicheris tariasi su visų partijų vadais, net ir su socialdemokratais. Jei nepasisektų į koaliciją įtraukti socialdemokratų ar nacionalistų, tai visos viltys žlugs sudaryti parlamentarinę vyriausybę ir spėjama, kad tuomet bus pavesta Šleicheriui sudaryti prezidentinę vyriausybę, į kurią bus stengiamasi įtraukti kuo daugiausia partijų.

Šiomis dienomis Kėlne Deutsche Landmannschaften (įvairių organizacijų sąjunga) sušaukė įvairių organizacijų suvažiavimą Vokietijos užgrobtų žemių rytuose ir vakaruose klausimu išsistarti. Suvažiavime dalyvavo valdžios atstovai, visuomeninių organizacijų, kariai ir kt. Suvažiavime turėjo kalbėti vidaus reikalų ministeris von Gail, tačiau dėl politinių priežasčių vėliau atsisakė kalbėti, o jo vietoj kalbėjo rytprūsių Heimatbundo pirmininkas. Jis savo kalboj, be kitų kraštų, palietė ir Klaipėdos kraštą su Lietuva. Pasak jo, Klaipėda buvo pagrobta dviem atvejais: Versalio sutartimi ir lietuvių reguliarios kariuomenės. Visos suvažiavimo kalbos buvo transliuojamos per radio. Tokiu būdu viešai buvo varoma propaganda prieš kaimynines valstybes. Bet kodėl vokiečiai tokiuose suvažiavimuose neprisimena savo žygdarbių prieš svetimačius, sakysim lietuvių Rytprūsiuose. Lietuvoj dar nė vienas vokiečių veikėjas nebuvo sumuštas, tačiau vokiečiai jau apmušė Tilžėje lietuvių veikėją Vydūną.

Tautų Sąjunga.

Lapkričio 21 d. Ženevoj prasidėjo Tautų S-gos tarybos sesija, kurioje buvo aptariama Japonų — Kinų ginčas dėl Mandžūrijos. Tautų S-gos buvo pasiūlyta Mandžūriją paskelbti nepriklausoma valstybe su didelėmis Kinų teisėmis, tačiau su šiuo pasiūlymu nesutiko Japonija ir grasė net išstoti iš Tautų S-gos. Šiame posėdyj buvo išklaudyta Kinijos ir Japonijos atstovų kalbos šiuo klausimu, tačiau jose nesimato nei krislelio taikios dvasios. Kinija tikisi dabar paramos iš Jungtinių Am. Valst. ir vargu geruoju Japonijai nusileis. Tautų S-gai vargu pasiseks sutaukinti tolimas rytų kaimynines valstybes.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr. **KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Spindulio“ B-vės spaustuė Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. gruodžio 1 d.

Nr. 49 (714)

Periodinės spaudos jubiliejus ir mūsų skaitytojai

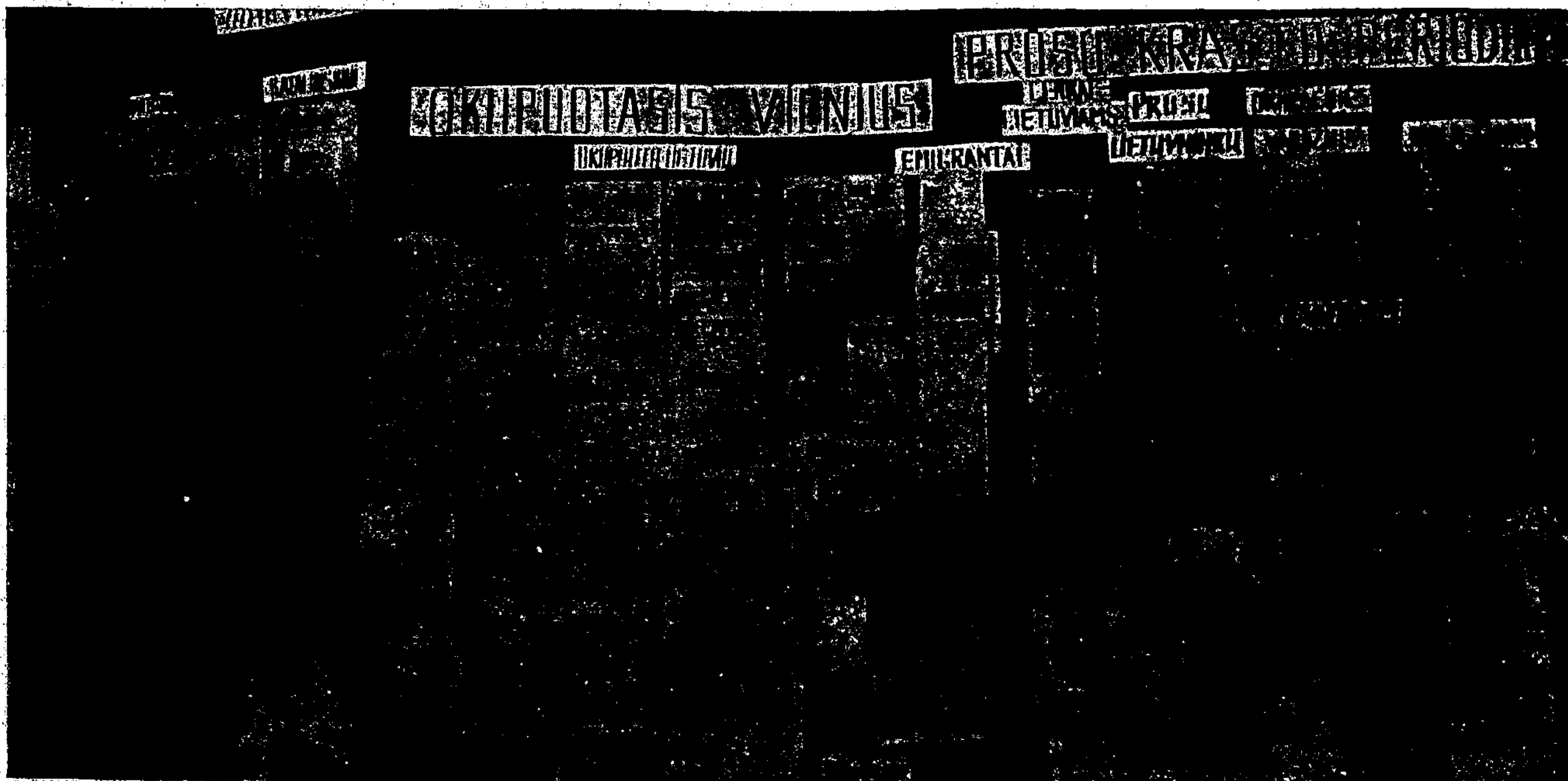
Spauda — septintoji pasaulio galybė! Tas posakis senas, tvirtai, lyg aksioma, įsiremęs į mūsų gyvenimą. Dauguma mūsų daug skaito, dažnai ir tą posakį girdi, tik vargu ar rimtai jį praleidžia pro savo smegenis. Kitaip sakant, vargu ar pagalvoja apie tai, kuo kasdien naudojasi, gyvena, t. y. apie spaudą, jos reikšmę, vaidmenį.

Spauda — daugiausia psichologinis veiksnys. Kasdien sąmoningai ar nesąmoningai, tiesiog ar netiesiogiai spauda veikia mūsų protą, judina jausmus, sudaro nuotaiką ir kreipia valią vienon ar kiton pusėn. Svarbiausioji spaudos reikšmė, tai jungiantis ir bendrinantis pradas — sudarymas ryšių bei kontakto su visa žmonija, tauta, platesne visuomene. Per spaudą jaučiamės visi labai arti gyveną bendrais reikalais ir galingi tuo bendrumo jausmu, aukštais siekimais ir kilniaisiais tautos idealais.

Geriausiai spaudos reikšmę suprastumėm gal tuomet, jei vieną dieną jos netektumėm, kažkaip keistai imtų ir išnyktų. Koks didelis sielos badas ir vienu-

ma apnyktų mus. Kokie pasijustumėm klajokliai, atplaišos ir nusilpėliai dvasia. Taip, žmonės, kai pažiūri, rodos, gana arti vienas nuo kito gyvena, bet jų sielos, jų jausmai, mintys dažniausiai nesusieti. Kiekvienas sielojasi savo reikalais, rūpinasi savo būseną. O toks, sakysim, egoistiškas gyvenimas retai tepatenkina žmogų, retai tesudaro pilnesnį jo dvasios bei visuomeniškos prigimties turinį. Žmogus daugiau ar mažiau visuomeniškas padaras. Jo savasai gyvenimas tik tuomet malonus, prasmingas, kai jungia ir grindžia platesnį gyvenimą — visuomenės, tautos ir visos žmonijos. Žmogus tik tuomet galingas, išdidus ir patitenkinęs, kai jaučiasi esąs reikšminga, aktyvioji pasaulio dalelė, kai jame stipriai pulsuoja bendrasai gyvenimas, reikalai ir siekimai. Tą pulsavimą, ar tvinksnį, kaip širdis gyvajam organizme, kaip dinamo mašina elektros srovę, palaiko ir gyvina spauda.

Tąją mintį mes jau galėtumėm lengvai suprasti, nes savo istorijoje turėjome skaudžią pamoką, kai netekome spaudos laisvės (1865 m. rugsėjo 6 d. — 1904

Iš periodinės mūsų spaudos parodos, surengtos š. m. pavasarį 100 m. jubilėjaus proga.

Š. Bajero foto

m. gegužės 7 d.). Tie 40 metų buvo ne tik skaudi pamoka, bet ir liūdna savo pasėkomis išdava. Daug netekome savo dvasios energijos, vertybių, toli atsilikome nuo visų savo kaimynų kultūros, politikos ir kitose srityse.

Su koku tuomet pasiryžimu, aukomis griebėmės kimšti bei taisyti tą spragą. Kaip vertinom ir branginom kiekvieną spausdintą lapelį, kiekvieną jo platinimą — knygnešį. Ir kaip staiga atsigavom, sukrutom, kai pasirodė šioks toks padoresnis laikraštis. Neveltui tad ir sakoma: be laikraščio „Aušros“ nebūt buvę ir šios dienos. Juk ir šandie dar visi tie knygnešiai, aušrininkai, varpininkai tokie mums brangūs, tokie artimi, aukštinami tolygiai, kaip karžygiai. Ant. Smetona (III t. įžangoj) taip rašo: „Kad nebūtų buvusi lietuviams grąžinta rašto teisė (1904 m.), kad nebūtų Rusijos revoliucija (1905 m.) praskynusi laisvės kelio, tai Lietuva būtų vargiai galėjusi pasinaudoti didžiuoju karu ir atgyti savo nepriklausomą valstybę.“

Jei, bendrai, spauda tokia galinga, reikšminga ir nuolatinis gyvas akstinas, tad, be abejo, ne vis tiek kokia ji yra savo turiniu, pakraipa ir uždaviniais. Kaip ginklai, kaip elektros srovė, ji gali būti naudinga ir žalinga, žiūrint kas ir kokiais tikslais ją naudoja ir skleidžia žmonėse. Juo koks daiktas yra rimtesnis, reikšmingesnis, tuo jis gali būti ir pavojingesnis. Vadinasi, ne visada ir spaudos atžvilgiu galima būti visai abejingi ir pasyvūs. Spauda veikia mus, bet ir mes turime ją veikti ir kritiškai priimti bei vertinti. Turime stengtis, kad ji tikrai pateisintų savo buvimą ir savo uždavinius.

„Laikraščio — rašo M. Barnėnas („Vairas“ 11 nr. 143 psl.), — kurs nori tarnauti visuomenei, yra uždavinys pažinti jos reikalus, aiškinti ir juos nušviesti, nustatyti jų svarbumo eilę, raginti ir skelbti, kas reikia daryti. Bet drauge su propaganda turi eiti ir žinių kėlimas aikštėn iš visokių gyvenimo sričių, kiek tos žinios liečia kultūros reikalus. Jeigu jos netikros, piktos ir pramanytos, tai laikraštis nuodija tyrą gyventojų dvasią, kaip nevidonas nuodija šaltinį, iš kurio tenka žmogui semtis ir gerti vandens.“

Šitas nusakymas turi dvejopos reikšmės. Iš vienos pusės uždedama pareiga laikraščio vadovams, iš kitos — skaitytojams. Laikraščio skaitytojas, kaip jau minėjau, neturi būti pasyvus, neturi likti abejingas, koku šaltiniu jis naudojasi ir kokį vandenį geria — sveiką ar užnuodytą.

Tai viena, vadinasi, būtina kritiška pažiūra į spaudą. Antra, skaitytojo aktyvumas turi reikštis ne tik tuo, kad jis pats išsirašo laikraštį ir jį rūpestingai perskaito, bet ir tuo, kad tasai laikraštis ir, bendrai, visa naudingoji spauda kuo plačiausiai paplistų, kuo daugiausia turėtų skaitytojų.

Juk patys ne kartą esame patyrę, kad daugelis gerų mūsų pažįstamų bei kaimynų ne todėl neišsirašo ir neskaito laikraščių, kad jų nemėgtų, ar neišsigaletų, bet daugiausia dėl savo apsilaidimo ir neišmanymo. Jie negyvena dar bendruoju visuomenės gyvenimu ir nepažino to dvasinio malonumo, kurį teikia spauda. Tad labai svarbu įtraukti ir juos į tą bendrą visumos grandinę ir duoti, pajusti naujo džiaugsmo.

Tai galima pasiekti nuolat aktyviai propaguojant ir platinant spaudą. Manau, visiems aišku, kad laikraštis tuo įdomesnis, didesnis ir įvairesnis, juo dau-

giau jis turi skaitytojų, juo turtingesnis. Laikraščio pagaminimas bei išleidimas nėra pigus dalykas — daug reikalauja išlaidų. Nerasime dar Lietuvoj tokių laikraščio leidėjų, kurie iš savo laikraščio būtų pralobę. Priešingai, daugiau sutiksime tokių, kurie skolose su-smuko. Visi prenumeratos pinigai kaip tik ir eina laikraščio palaikymui. Jei prenumeratos bei skaitytojų daugiau, tuomet galima laikraštį tobulinti, didinti ir net piginti.

Savo, idėjine prasme, laikraščio ar žurnalo išleidimas mūsų sąlygose daugiausia yra pasiaukojimo bei labdarybės darbas. Tokio pasiaukojimo nors kiek norėtumėm matyti ir iš mūsų skaitytojų pusės. Todėl periodinės spaudos jubiliejaus proga ir kviečiame gerbiamuosius mūsų skaitytojus talkon. Tikri esame, kad bus prisidėta, ir padidės prenumeratorių skaičius.

To pat jubiliejaus proga šiame „Kario“ nr. plačiau pasisakome apie spaudą ir džiaugiamės, kad Lietuvoj periodinės spaudos prasidėta prieš šimtą metų!

Taip. Š. m. sausio mėn. suėjo lygiai 100 metų, kai pasirodė pirmasai lietuviškas laikraštis. Sukakties minėjimas dėl tam tikrų aplinkybių bei priežasčių buvo nukeltas į rudenį. Dabar nustatyta tam įvykiui paminėti ir spaudos talkoms ruošti ištisa savaitė, būtent, nuo lapkričio 28 d. ligi gruodžio 5 d.

Pirmasai laikraštis išėjo 1832 m. sausio mėn. Pradžioj jis ėjo Tilžėj, vėliau Karaliaučiuje. Jis vadinosi: „Nusidawimai apie Ewangelijos Prasiplatinimą tarp Žydų ir Pagonų“.

„Nusidawimai...“ buvo protestantiškųjų misijų laikraštukas. Jis ėjo kas mėnuo net ligi 1915 metų. Tasai laikraštis buvo leidžiamas gotikos raidėmis, kaip daugelis senųjų mūsų knygų. Mūsų tautos bei visuomenės reikalais mažai tesirūpino. Bet čia svarbiausia pats faktas. Juk tai buvo pirmasis lietuviškas laikraštis!

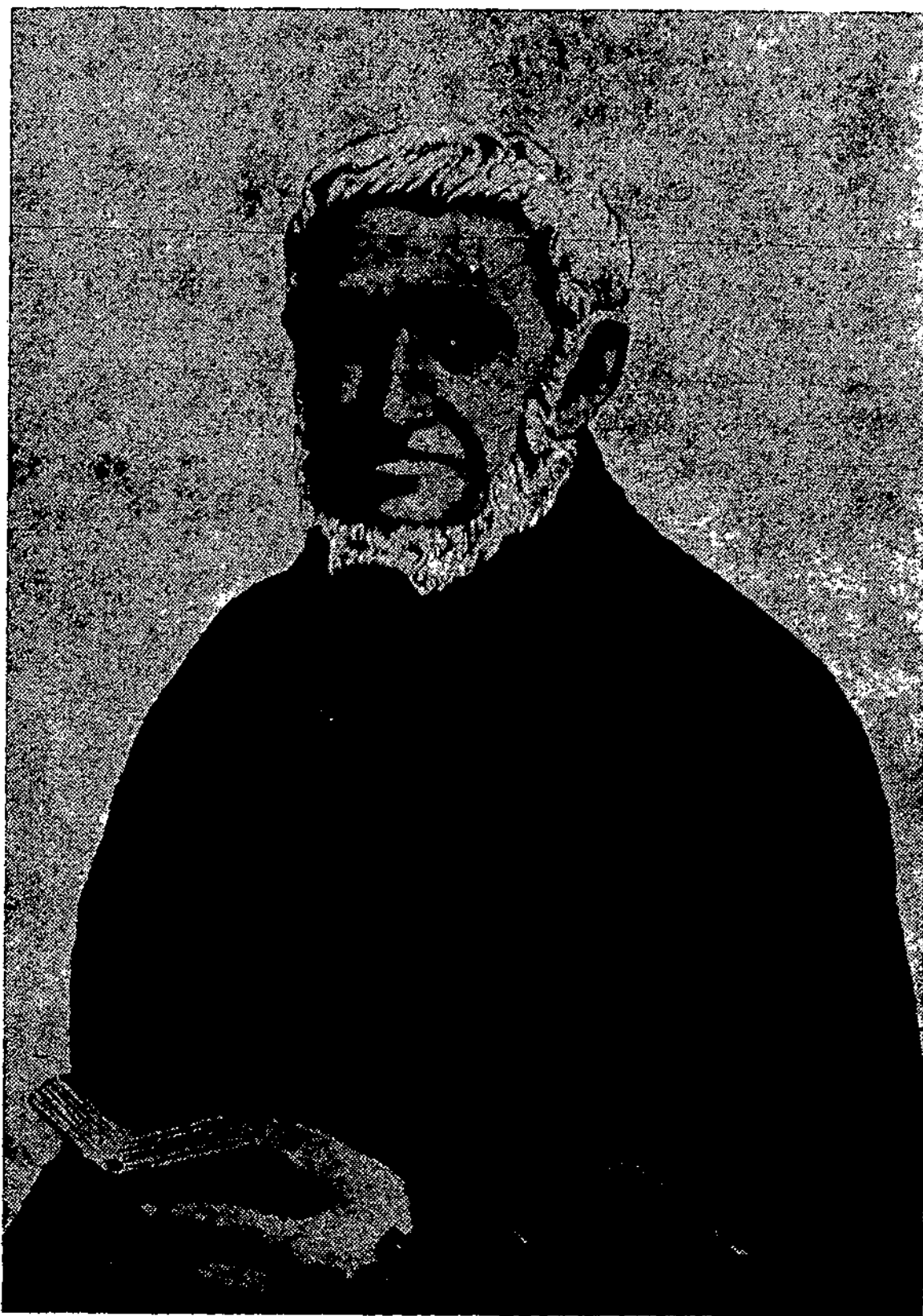
Ne kažin kokie ir kitų kraštų bei tautų buvo pirmieji laikraščiai, o žiūrėkit, kaip kiekvienas jų didžiujasi ir varžosi dėl pirmenybės. Bendrai, pirmųjų laikraščių turinys buvo taikomas kokiam nors įvykiui ar reiškiniui. Daugiausia laikraščiui pradžią padarė muges, įmonės ir miestų gyvenimo atsitikimai. Tų dalykų aprašymas, garsinimas bei reklama ir buvo pirmųjų laikraščių turinys.

Nors pirmoji knyga Jono Gutenbergo išrastu būdu buvo išspausdinta 1450 mt., tačiau periodinė spauda ima rodytis tik XVI amž. Dienraščiai dar vėliau pasirodo. Tik raštingumo išsiskleidimas ir reguliario pašto sutvarkymas padeda rodytis tikriesiems laikraščiams. Gal ne pro šalį čia įsidėmėti laikraščių pasirodymo metai. Savaitraščiai pradėjo eiti: Vokietijoje — nuo 1609 mt., Anglijoje — 1622 mt., Prancūzijoje — 1631 mt. Dienraščiai: Vokietijoje — 1666 mt., Anglijoje — 1695 mt., Prancūzijoje — 1777 mt.

Pažiūrėję į tas datas, be abejo, pamatysime, kad mes gerokai pasivėlinom. Tačiau neturime jokio pagrindo nei nusiminti nei gėdytis. Nuo nepriklausomybės paskelbimo dienos, vadinasi, per 14 metų mūsų periodinė spauda milžiniškais žingsniais pažengė į priekį. Jei nuo 1832 mt. ligi spaudos leidimo (1904 mt.) turėjome iš viso 116 laikraščių, tai dabar paskutiniaisiais metais turime arti 140! Tiek lietuviškų, o bendrai visų (ir kitomis kalbomis) arti 170.

Pirmasis lietuviškas laikraštis — prieš 100 metų

Šių metų sausio mėnesį suėjo lygiai šimtas metų nuo pirmojo lietuviško laikraščio atsiradimo. Tai didelis ne tik mūsų raštų, bet ir mūsų kultūros istorijos laimėjimas. Gerbdami tą didelį tautos kultūrinimo darbą, kurį lietuviškas laikraštis yra atlikęs per ištisą šimtmetį, pirmiausia turime pagerbti pirmąjį

Fridrikas Kelkis,
pirmojo laikraščio leidėjas ir redaktorius.

to darbo darbininką, pirmojo lietuviško laikraščio įsteigėją ir redaktorių **Fridriką Kelkį**.

Jis gimė 1801 m. birželio mėn. 10 d. Mokėsi Karalėnų (-liaučiaus) seminarijoje. Baigęs mokslą buvo

Todėl mūsų spaudos ši sukaktis turi būti šviesi ir žydinti viltimis. Šio jubiliejaus proga, be abejo, nestatysime jokių materialių laiko naikinamų bei gadinamų paminklų, bet statysime gyvą ir amžiną paminklą savo susipratimu ir spaudos rėmimu. Visi eisim į didelę garbingą talką ir raginsim tuos, kurie dar laikraščių neskaito. Gyvu pavyzdžiu tame darbe tebūnie mums pirmieji knygnešiai. Viena tokį vaizdelį matome „Kario“ viršely. Čia viskas — ir našta sunki ir kelias tolumas, vargingas ir baimė didžiausia, jei ne dėl savęs, tai dėl to brangaus rašto, kuris gali kliūti ne tiems, kuriems skirtas, bet priešams. Taip buvo platinama mūsų spauda ne vienus metus, bet 40 mt.; ir tokių knygnešių buvo ne keli, bet šimtai. Dabar nebesulyginsim nei mūsų vargo nei tų sąlygų. O darbas vistiek svarbus, reikalingas ir garbingas.

M.

paskirtas bažnyčios mokytoju, pirma Išėje, o nuo 1850 m. — Prūsų Kretingoj. 1867 m. atsisakė nuo tarnybos ir apsigyveno prie savo žento Kisinuose (Dovilų parapijoje, Klaipėdos krašte). Čia ir mirė 1877 m. vasario mėn. 19 d.

Fr. Kelkis buvo maldininkas, todėl ir visas jo viešas darbas buvo tikybinės pakraipos. Tas jo viešas darbas pasireiškė laikant dvasiškus susirinkimus lietuviams evangelikams ir kuriant lietuvišką tikybinę spaudą. Jo veikimo dvasiškuose susirinkimuose reikšmės mes čia neliesime, nes tai neįeina į mūsų svarstomą dalyką. Užtat suminėsime spaudos darbus.

Jis įsteigė 1832 m. pirmąjį lietuvišką laikraštį: **Nusidawimai apie Ewangeliôs Prasiplatinimą (vėliau Praplátinimą) tarp Žydų ir Pagonų**, pats jį ir redagavo. Vėliau jis nuo šito laikraščio pasitraukė ir 1875 metais įsteigė „Pasiuntinystės Laiszkėlį“.

Knygų srityje yra žinomi šie jo vertimai: „Pamokslas apie Neszimą Kryžiaus Kristaus“, „Kelionės Atestas tikro Krikszczionies“, „Salamonas ir Sulamytė“; be to, drauge su kitais jo yra versta „Miszios isz szwentų Gromatų“ ir Rambako „Apmastimai visų Kentėjimų Kristaus“.

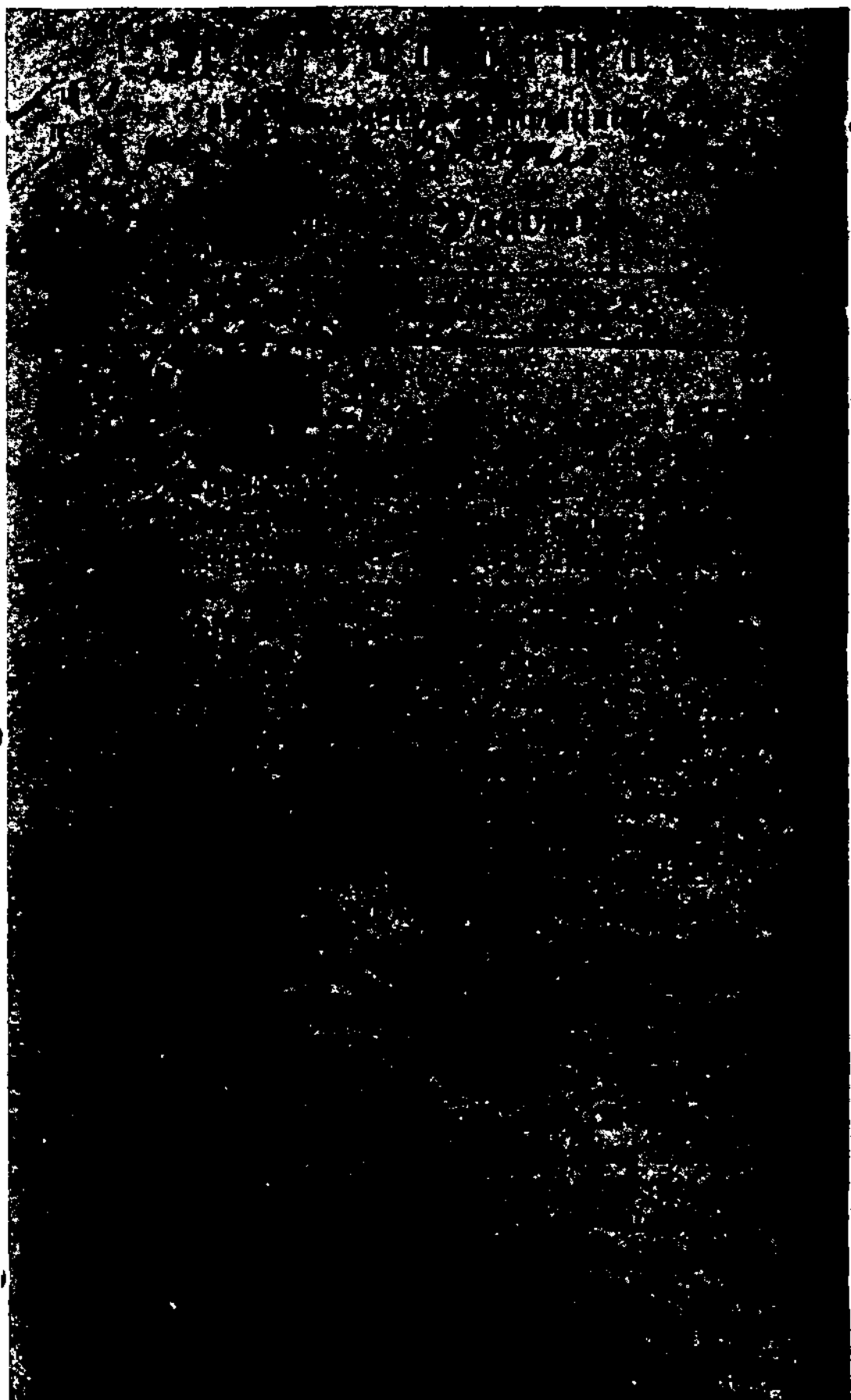
Jis buvo ir giesmininkas: vertė ir pats eiliavo lietuviškas giesmes. Jo giesmių rinkiniai — „Giesmelės apie Ewangeliôs Praplátinimą tarp Žydų ir Pagonų“ ir „Koks yra Žmogaus Mirimas“. Jis peržiūrėjo „Giesmių Knygas“, surašė ir išleido „Krikszczioniskas Kalendras“. Pasaulinių eilėraščių tėra parašęs du: „Lietuwninkai“ ir „Wiernas Kretingos Žmogus“. Pirmame aprašo lietuvių senovę, antrame — tos apylinkės papročius.

Taigi, Kelkis davė lietuvių spaudai 2 laikraščius, 5 verstas knygas ir 4 giesmių rinkinius. Mažosios Lietuvos rašytojų tarpe jis užima žymią vietą. Jo asmens vertė didina ir tas, kad jis gynė lietuvių kalbą nuo germanizacijos: išvarius tą kalbą iš mokyklų, jis siuntė peticijas valdžiai ir prašė sugrąžinti lietuviams lietuviškas tikybos pamokas.

Susipažinę su pirmojo lietuviško laikraščio įsteigėju ir redaktoriaus asmeniu ir bendru jo darbu, galime savo mintis drąsiau nukreipti į patį laikraštį.

„Nusidawimų apie Ewangeliôs Prasiplatinimą tarp Žydų ir Pagonų“ pirmas numeris išėjo 1832 metais sausio mėnesį Tilžėje. Tų pačių metų antroje pusėje „Nusidavimai...“ persikėlė į Karaliaučių, kur ir ėjo ligi pasaulinio karo. Kelkiui pasitraukus, laikraštį redagavo Pr. Kuršaitis, kun. Pipirs, Endrulaitis ir kun. Šuišelis (paskutinis redaktorius). Tai buvo nedidelio formato sąsiuvinėlis (19×11,5 cm), ne ką didesnis už mūsų statutus. Ėjo pradžioje kas mėnesį po 8 — 16 psl., paskui keturis-penkis kartus per metus, vėliau dar rečiau, o į galą jau buvo virtęs metraščiu; turėjo įvairių puslapių skaičių, dėdavo paveikslų. Buvo spausdinamas gotų raidėmis, kėlė protestantų misijų reikalus tolimuose kraštuose. Tautos ir krašto reikalų nelietė. Todėl ir 1 numeris prasidėjo ne programiniu rašiniu, o Evangelijos žodžiais apie tikėjimą į Kristų:

„Kas i mane itikės, kaip Rasztas sako, nu to Kuno Uppes gyvojo Wandens tekės. Taip o Pons Jėzus kalb Ewangelioje Jono 7, 38. Kol Žmogus be gy-

Pirmasis lietuvių laikraštis „Nusidavimai apie Ewangelijs Prasiplatinimą tarp Žydų ir Pagonių“.

wojo Tikėjimo gywėna, kuri ne pats pasidares, bet kurs iszprowitas szwentôs Dwasės per žodi Tiesôs, tol Szirdis wisam geram lygi iszdzuwusei žemei, ir ne gal nei joki želmeneli tokiū Darbū iszduti, kurie po Diewo Akiū ir nei jokiū Waisiū ne isteng gerū atneszti, bet wiena Puszczia ir wiens Tusztumas yra tos Gywastiės, kuri isz Diewo yrà“. Tokiais žodžiais prašneko pirmasis lietuviškas laikraštis į Mažosios Lietuvos lietuvius. Ką jiems tas laikraštis reiškė, geriau supras tie, kurie yra skaitę ar bent vartę tėvų jėzuitų Kaune leidžiamas „Misijas“. Tikslas toks pat, temos — tos pačios; skiria tik laikas, kultūra ir tikėjimo skirtumai. Kad jis nebuvo leidžiamas vėjams, rodo jo beveik 90 metų amžius (tokio amžiaus nebuvo ir nėra sulaukęs nė vienas kitas lietuviškas laikraštis), aukotojų žymus skaičius ir jų suaukotos pinigų sumos.

Prof. Vac. Biržiška, turėdamas galvoje siaurą laikraščio turinį (tikiybiniai straipsneliai, misijonierių veikimo aprašymai, raginimai aukoti misijoms ir aukų apyskaitos), vertina „Nusidavimus...“ tik vienu atžvilgiu — kaip pirmą periodinį lietuvišką leidinį. Kitais atžvilgiais (visuomeniniu, politiniu ir ekonominiu) jis linkęs jį vertinti tik neigiamai: laikraštis padėjęs labiau išigalėti vokiečiams ir davęs pradžią kitiems vokietinimo leidiniams („Bibliografijos žinios“, Nr. 1, 1932). Čia tiesos yra, bet visiškai neigti negalima. Štai kitas to laikraščio tyrėjas A. Valaitis sako:

„Šie visi straipsneliai, tiesa, surišti su pasiunti-

nybės darbu, tačiau jie turėjo ir lavinamo pobūdžio, nes duodavo žinių ir tai vaizdžiai atpasakotų iš egzotiškos etnografijos, politikos, geografijos ir kitų sričių, o visa tai rašoma „Tewiszkėje gywenantiems Pasiuntinystės Prieteliams“. Toks rašymo būdas turėjo būti artimas skaitytojams ir, be abejo, jis darė jiems įtaką ir savotišku būdu jų protą ir jausmus lavino“. O priminęs paveikslus, plačius jų aprašymus ir žemėlapius, pridėda, kad „net geografijos nesimokiusiems seniems žmonėms duodavo mokslo žinių.“ („Lietuvių Tauta“ Kn. IV. Šąs. 3. 1932. Vilnius).

Kad čia yra teisybė, galima spręsti iš šio fakto. 1848 m. 2 n-ry, greta aprašymo Evangelijos platinimo Australijos salynuose, yra smulkiai aprašytos Taitės salos gyventojų kovos su prancūzais iki 1847 m., kada sala galutinai teko prancūzams. Svarbiausias tų kovų momentas taip nupasakojamas:

„Ale Taytės Žmones atsitrauke atgal i Kálnus ir bile Prancūzai jiems artindawos, tai anie jus atmusz-dawo atgal ir wis laimėdawo taip, kad wisi apie tai žinę Gawusieji labay isz to turėjo dywitis. Bet Prancūzai ne galėdami Taytės Žmonių walóti, jų paliktą Naudą kiàur žwieriszkai apniko, Butūs, Kemus, Miestelius, Bažnyczias ir wislab sudėgino, jų labay waisingus ir didey naudingus Medžius iszkirto ir ant Szakniū Ugni sukūre, idant nieks daugiàus ne be atžèltu, ir tumi aną salą, kuri kone roziszkay zalàwo, į Puszczią apwèrte. Potàm jie wèl Taytiszkius užpule ir su wisà Narsà walót norėjo, alè anie jus daugiàus kaip ne wieną kartą iki ant Akrutū sugūjo, ir Prancūzū daug pule. Taip per keturis Metus èjo, ir anie Žmónes, kuriū toksai mažas Pulkas yra, taip drutay stowėjo už sawo Teisybę. Tai pradėjo Inglónai (= anglai) į Tarpą kisztis, kad Pakąjus pasistótu, ir po ilgo Kalbėjimo ir Raszimo galiaus Prancūzai tiek apsiémė, kad su Sala Tayte bey keturiomis Salómis Artybėje èsancziom's pakajingi būsė, ir dar szeszios didesnios ir kelios wisai mažos Salos skyru turèsenczios pasilikti sàw, o tai todeley, kad kožnas, kurs nu anū Salū atstot ir ant sziū attraukt norėtų, tai galētu. Bet Karalėne su tum dar ne buwo pakajinga, nes jos Žmones dar gitis norėjo, nės per gilėy pajuto Neteisybę, kuri jiems padaryta būwo...“

Panašūs straipsniai galėjo ne tik plėsti skaitytojų akiratį, bet ir teigiamai juos politiškai auklėti: juk čia aiškiai pasmerkta grobimo politika ir duotas ryškus pavyzdys, kaip maža tauta turi kovoti su priešu, nors jis ir būtų daug galingesnis. Žinoma, tokio tarptautinio reikalo kaip misijų kėlimas negalėjo kelti tautiško Prūsų lietuvių susipratimo. Tačiau negalima ir tvirtinti, kad laikraštis būtų prisidėjęs prie didelio mūsų brolių nutautinimo: tą darbą atliko galingesnės ir tikresnės vokiečių politikos priemonės.

Todėl, kol neturime pilno ir vispusiško „Nusidavimų“ tyrimo ir vertimo, tenka sutikti su A. Valaičio tokia nuomone: „Kalbant apie patį pirmąjį lietuvišką laikraštį reikia pripažinti, kad jis suvaidino svarbų vaidmenį lietuvių kultūros augimui o svarbiausia, kad jis buvo pirmuoju impulsu leisti laikraščius ir Didžiosios Lietuvos lietuviams“.

Tokio laikraščio mes susilaukėme iš tos pačios Tilžės po 51 metų: tai buvo Basanavičiaus „Auszra“ (1883). Toliau laikraščių skaičius augo, ypač atgavus spaudos laisvę, o dar labiau — iškovojus nepriklausomybę.

J. M. Laurinaitis.

Kariuomenės sukaktuvių šventė

Lapkričio 23 diena Lietuvos kariuomenės gyvenime amžina. Eina metai po metų, ir nuolatos ta diena darosi reikšminga ne tik mums, kariams, bet ir visai tautai. Tai šventė, tai, galima sakyti, didžiausio mūsų laimėjimo minėjimas. Visiems aišku, kad be kariuomenės Lietuva savo troškimų nebūtų įgyvendinusi, nebūtų pasiekusi savo tikslo.

Kariuomenės įsikūrimas tai didelis įvykis mūsų tautos ir valsty-

su visomis aplinkybėmis, kuriose kariuomenės kūrimas vyko, ir tuo vargu, kurį pirmiesiems kūrėjams teko patirti.

Viešasis sukaktuvių minėjimas vyko karo muziejaus sodnely. Nors lietus lijo, tačiau jis nesutrukdė iškilmų ir nė kiek nesugadino nuotaikos. Po pietų, jau temstant į muziejaus sodnelį pradėjo rinktis karininkai ir šiaip žmonės. Lygiai 15 val. 30 minučių, atžygiavo

vusius, prabilo ir Laisvės varpas. Po to, krašto apsaugos ministeris ir kiti uždėjo ant paminklo žuvusiems keletą gyvų gėlių vainikų.

Pasimeldus prie aukuro, nuleidus vėliavas, sugiedojus himną, kariuomenės garbės kuopa praėjo iškilmės maršu pro šalį. Nors karo muziejaus sodnely niekas nekalbėjo ir negriaudino gražiais žodžiais, tačiau kažkoks gilus jausmas apėmė visus. Visa aplinkuma, liepsnojantis aukuras ir tamsus paminklo žuvusiems šešėlis, paskui ugnimi nušvitęs laisvės simbolis, viskas taip veikė susirinkusius, jog ne nuostabu, kad nė vienas net ašarą nubraukė. Tikriausiai, susirinkusių tarpe buvo nemažai tokių, kurie gerai prisiminė 1918 metus, gerai prisiminė vargą apkasuose ir tą džiaugsmą, kuriuo gyveno, eidami kautis už savo žemę, už savo tėvus ir brolius.

Iškilmėms karo muziejuje pasibaigus, tolesnis sukaktuvių minėjimas įvyko karininkų ramovėje. Į susirinkusius pirmasis žodį pratarė krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis. P. krašto apsaugos ministeris pažymėjo savo kalboje, kad Lietuvos kariuomenė, žengdama į naujus jau penkioliktuosius savo gyvavimo metus, tęs ir toliau pradėtą darbą ir Tautos Vado vedama eis jo rodomu keliu. Susirinkusieji, orkestrui pritariant, sugiedojo tautos himną ir sušuko galingą valio už Vyriausią mūsų Vadą, už krašto apsaugos ministerį ir visą karo vadovybę.

Paskui pulk. leit. Steponaitis, „Mūsų Žinyno“ redaktorius, laikė paskaitą apie Amerikos lietuvių brigados organizavimą.

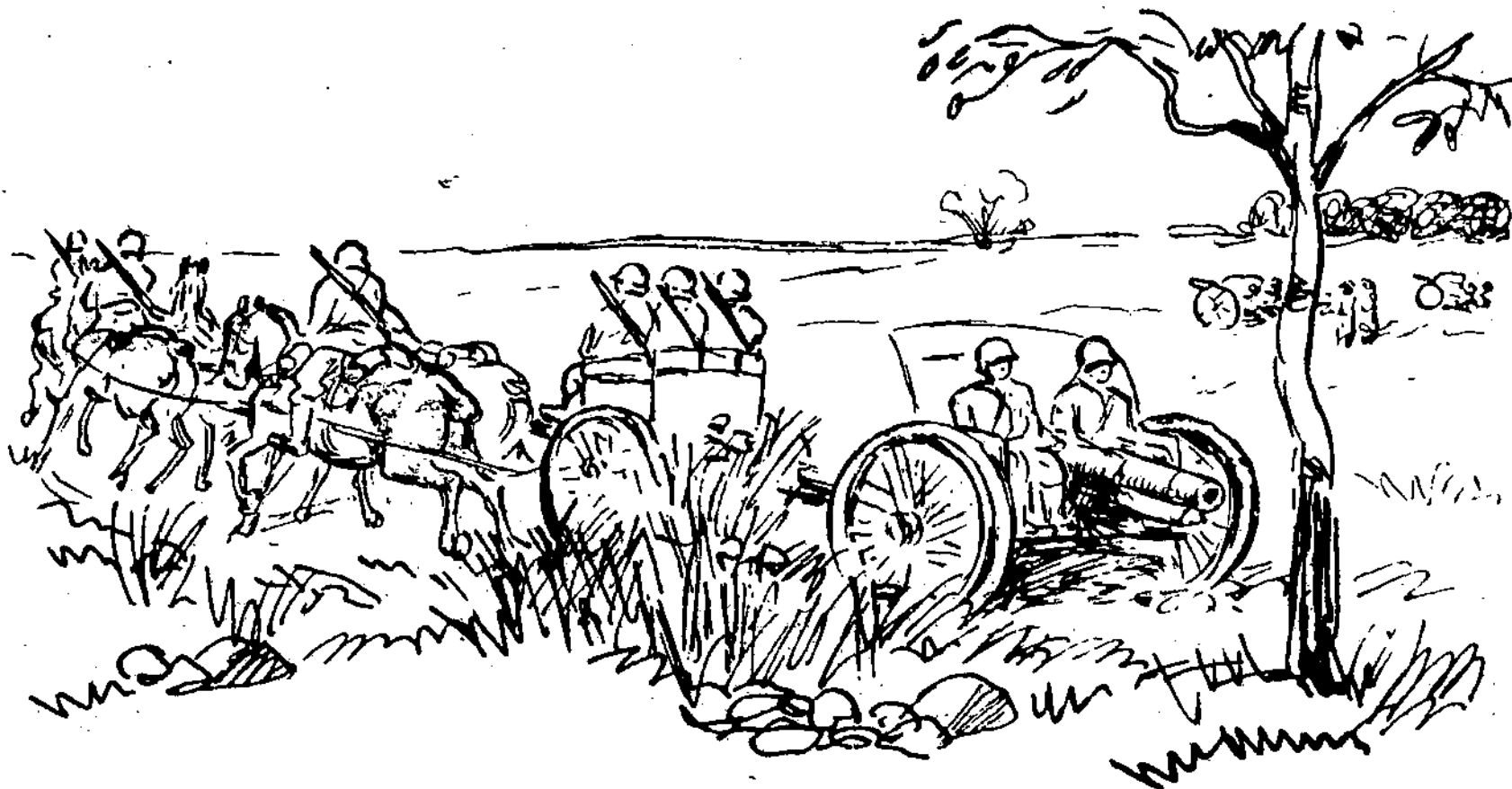

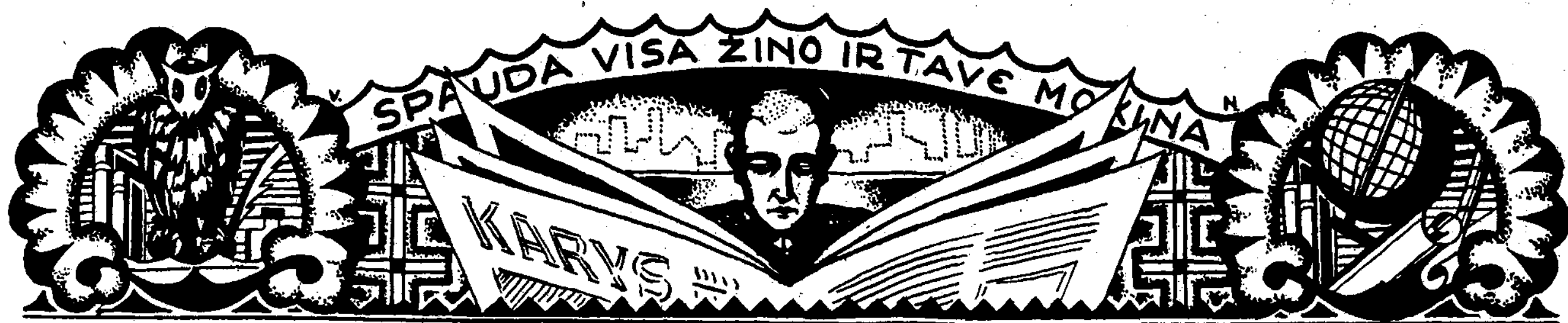
Paskaita Kar. Ramovėj per metinę kariuomenės šventę. Vidury (X) kr. ap. min. pulk. Giedraitis. Ek. K. B-vės foto.

bės gyvenime. Todėl šios sukaktuvės buvo pradėtos minėti padėka Aukščiausiam už viską, ką Jis yra suteikęs. Pamaldas įgulos bažnyčioje atlaikė vyriausias mūsų kapelionas dekanas Mironas. Jose dalyvavo Vyriausias mūsų Vadas, visų ginkluotų Lietuvos pajėgų Viršininkas Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministeris pulkininkas Giedraitis, vyr. štabo viršininkas generolas Kubiliūnas, vyr. štabo ir įgulos karininkai, keletas ministerių ir daugybė aukštų vyriausybės ir visuomenės žmonių. Pamaldose dalyvavo ir Kauno įgulos kariuomenės dalys. Pamaldų metu giedojo įgulos bažnyčios choras ir grojo kariškas orkestras. Gražų, išpūdingą, pritaikintą momentui pamokslą pasakė technikos štabo kapelionas kun. Juška.

Tuo pačiu metu pamaldos vyko ir visose kariuomenės dalyse. Vėliau visose dalyse buvo surengti kuklūs sukaktuvių paminėjimai, kurių metu kalbėta apie tuos laikus, kai kariuomenė gyveno dar tik pirmąsias dienas, kai ji ėjo gelbėti tėvynę basa, apdriskusi ir blogai ginkluota, tačiau galinga pasiryžimu ir drąsa. Buvome supažindinti

su orkestru garbės kuopa ir išsikiavo gatvėje priešais muziejų. Netrukus atvyko ir krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis, lydimas vyriausio štabo viršininko gen. Kubiliūno. Krašto apsaugos ministeriui pasisveikinus su išrikiuota garbės kuopa, nuaidėjo viršų Kauno iš muziejaus bokšto skardus trimto balsas. Tai buvo pirmasis ženklas susikaupti. Paskui atsidarė muziejaus durys ir iš vidaus išėjo karo invalidai. Jų dauguma, o gal ir visi, matė patys savo akimis kariuomenės kūrimo pirmąsias dienas. Sugrojus gedulingą maršą už žu-

Spauda mūsų sąmonėjimo veiksnys

Lietuva senovėje buvo didelė ir galinga. Tačiau laikas slinko ir aplinkybės taip susidėjo, kad Lietuva nustojo ne tik savo didybės ir galingumo, bet dar pateko svetimiesiems į rankas.

Nors Lietuva ir buvo nustojusi savarankumo, tačiau rusai iš pirmos dienos pastebėjo, kad ji dar gyva.—Lietuvis žiūrėjo į rusą, kaip į svetimą, kaip į pavergusį jo kraštą, ir šiaušėsi kaip įmanydamas. Rusai pamatė, kad toksai kraštas, koksai jis buvo tada, jiems maža naudos duoda. Jie galvoja, kad visai kas kita būtų, jei Lietuvoje nebūtų toks stiprus tautinis jausmas, kad nebūtų galėjimo plisti tautinei sąmonei. Jie pasiryžo Lietuvą paversti savo žeme, jie panoro, kad Lietuvoje nebeskambėtų lietuviška kalba, o visur, kur galima ir negalima, viskas būtų rusiška. Jie troško, kad Lietuvos net vardas būtų užmirštas, o lietuviai susilietų su jais ir taip nutaustų, kad niekas paskui ir ieškodamas nesurastų, jog čia būta Lietuvos ir gyventa lietuvių.

Taigi ir sumanė uždrausti lietuviams spaudą, uždrausti skaityti lietuviškus raštus, kad rusinimo darbas eitų sparčiau. Jie puikiai suprato, kokios reikšmės turi tautos gyvenime spauda. Jie žinojo,

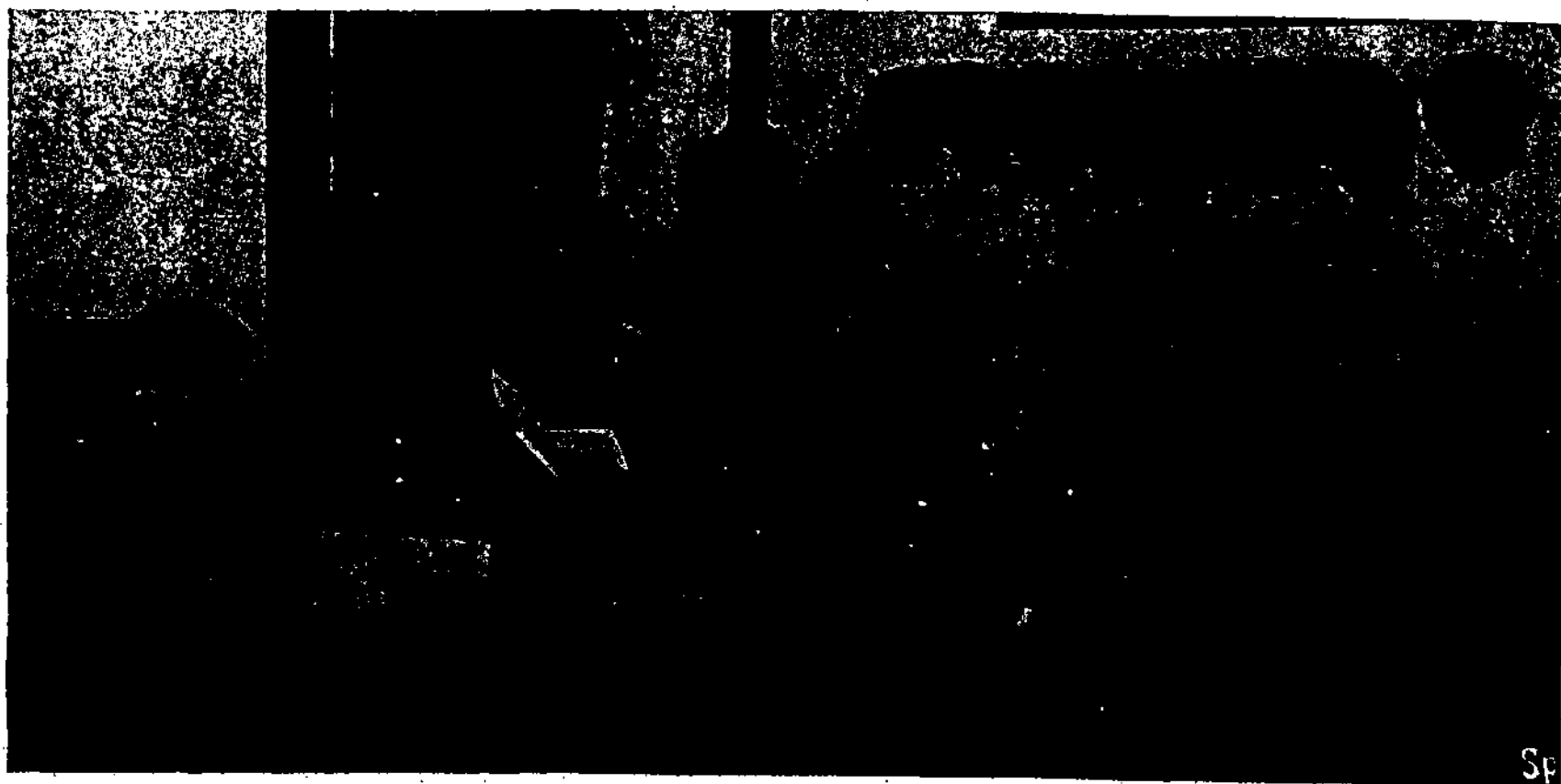
kad spauda tautai yra gyvybės šaltinis, iš kurio ji amžiais semiasi naujų jėgų ateičiai. Manė jie, kad lietuviai nebeturės knygų, laikraščių, tai iš niekur nepasisems stiprybės, palengva nusilpnės ir pasiduos rusiškai įtakai. Raštas, mat, spauda parodo žmogui, kas jis yra, kuo turi gyventi, nurodo kelius, kuriais privalo eiti, ko trokšti ir kam dirbti. Nustojęs šios galimybės, žmogus supliukš, bus ištižęs, nustos valios ir, negirdėdamas iš niekur nieko apie save ir savo pareigas, nusilenks galingesniam, pasiduos ir taps amžinu vergu.

Uždrausdami lietuviams spaudą, rusai turėjo daug vilčių ir daug ko gero iš to tikėjosi. Tačiau jie baisiai apsvylė. Lietuvių tauta nebuvo dar numarinta ir, nors jau gerą metų skaičių nešusi rusų jungą, nebuvo dar parblokšta. Tautiškumo jausmas dar nebuvo iš sielos išrautas su visomis šaknimis. Lietuvis žinojo, kas jis yra, ir kai tik rusai įvykdė tą savo sumanymą, pajuto, kad artinasi valanda, kuri parodys, ar lietuviui lemta gyventi ar jau reikia mirti, dingti nuo žemės paviršiaus. Tačiau ar lietuvis nuleido tada rankas? Visai ne, jis ne tik nenuleido rankų, bet šoko į darbą gelbėti savo tėvynę ir pats save.

Kaip vertino spaudą rusai, taip ją vertino ir lietuviai. Jeigu rusai manė, kad spauda yra paskutinė priemonė kovoje su lietuviškumu, tai lietuviai suprato, kad ji yra puiki priemonė tautiškumui stiprinti ir kovoti su rusų vergija. Vertindami taip spaudą, lietuviai nė kiek neapsirikio: netrukus spauda parodė, ką ji gali. Prasidėjo tada sunki kova abiejuose frontuose, bet kova ne kardu ir ne kitu kuriuo ginklu, o spausdintu žodžiu iš vienos pusės, nagaika, Sibiru ir kalėjimu iš kitos.

Rusai draudė lietuviams spaudą, o lietuviai to nepabojo. Savame krašte nebuvo galima spausdinti laikraščių, ir ne tik spausdinti, bet ir skaityti. Tačiau lietuviai pradėjo laikraščius leisti ir leido, nors rusai ir siuto, nors ir kaip jie stengėsi sunaikinti kiekvieną, kuris tik prie šio darbo prisidėjo. Lietuviai varė darbą su nepaprastu atsidėjimu, kantrumu ir pasiaukojimu, statydami pavojun turtą ir gyvybę, slapta gabeno iš užsienio spaudinius ir slapta juos platino žmonių tarpe. Ir kas gi iš to išėjo? Spauda parodė savo galybę, visos rusų pastangos nuėjo vėjais, Lietuva išliko gyva, nesurusėjusi. Iš tikrųjų, rusų slėgiamas ir verčiamas nė vienas buvo jau išsižadėjęs savo tėvų žemės, savo kalbos, tėvynės, papročių. Ne vienas buvo pradėjęs jau svyruoti ir krypti į rusų pusę. Daugelis tokių išsigelbėjo, susiprato ne tuo keliu nuėjęs, o išsigelbėjo tik dėl to, kad skaitė anų dienų laikraštį, nors ir atsitiktinai.

Svėtur spausdintas lietuviškas žodis plačiai sklydo po plačiąją Lietuvą, žadindamas apsnūdusius ir šaukdamas į darbą nubudusius. Visi gerai atsimenam „Aušrą“, „Varpą“, „Apžvalgą“, „Tėvynės Sargą“ ir kt. to laiko mūsų laikraščius. Šis spausdintas žodis padarė savo. Rusų galybė sutrupėjo. Spausdintas žodis sužadino visą tautą ir ji pamatė, kas esanti ir kam gyvenanti. Rusai buvo priversti nusileisti ir nusileido, grąžindami lietuviams

Savo skaltykloj.

teisę knygas ir laikraščius spausdinti ir skaityti.

Ir jeigu galima sakyti, kad Lietuva stovėjo jau ant bedugnės krašto, tai ją išgelbėjo nuo pražūties tik spauda ir tas pasiryžimas, kurį spauda žadino tautoje. Spauda anomis dienomis prikėlė senąją dvasią ir kai žmonės pradėjo branginti visą, kas sava, o ne kas svetima, tuomet prasidėjo kitos dienos.

Štai tas pirmas darbas, kurį spauda nudirbo Lietuvos naudai. Jos reikšmę gyvenime galima būtų suprasti jau vien tik iš to, kas čia pasakyta. Tačiau tai dar ne viskas. Spauda Lietuvos gyvenime suvaidino ne vieną šį vaidmenį.

Tuo tarpu varta pažiūrėti į vėlesnius laikus, į laikus po spaudos atgavimo nuo 1904 metų ligi didžiojo karo. Atgavus Lietuvai spaudą, prieš akis atsiradė platūs akiračiai, prieš akis iškilo plati darbo dirva. Ilgą laiką rusų kankinta Lietuva tada atsidoso laisviau ir apsidairė, o apsidairiusi pamatė, kad dvasiškai ji labai suvargusi ir kultūroje atsilikusi nuo kitų.

Lietuva panoro dirbti, veržtis pirmyn ir žūt būt pasivyti kitas tautas, ir jei nepralenkti jas, tai nors susilyginti su jomis. Visuomenės tarpe atsirado daugiau inteligentų, kurie pasiėmė našta ant savo pečių ir pasiryžo tautą vesti į šviesesnę ateitį. Žmoniško laikraščio, tokio, kuris patenkintų visais žvilgsniais skaitytoją, nebuvo. Tačiau spaudos reikšmę visi suprato. Spauda tautos kultūrintoja, spauda viskas. Spauda turėjo šviesti tautą, lavinti ir vis dar stiprinti žmonių tautinę sąmonę. Tuo tikslu buvo pradėta steigti nauji laikraščiai, jau visiškai kitoniški ne kaip anksčiau.

Prasidėjo Lietuvai kitos dienos. Laikraščiai dygo ir nešė vis daugiau šviesos į kaimą, pas artojus, pas tiesos ištroškusius žmones. Lietuvis jau žinojo, kas esąs, o laikraštis jam priminė nuolatos, jeigu esi

Mūsų bičiuliai.

lietuvis, tai gyvenk taip, kaip pridera lietuviui. Lietuva smarkiai pradėjo kultūrėti, tiesiog šuoliais veržtis pirmyn. Apie tai, kad Lietuva mirs, niekas nebegalvojo.

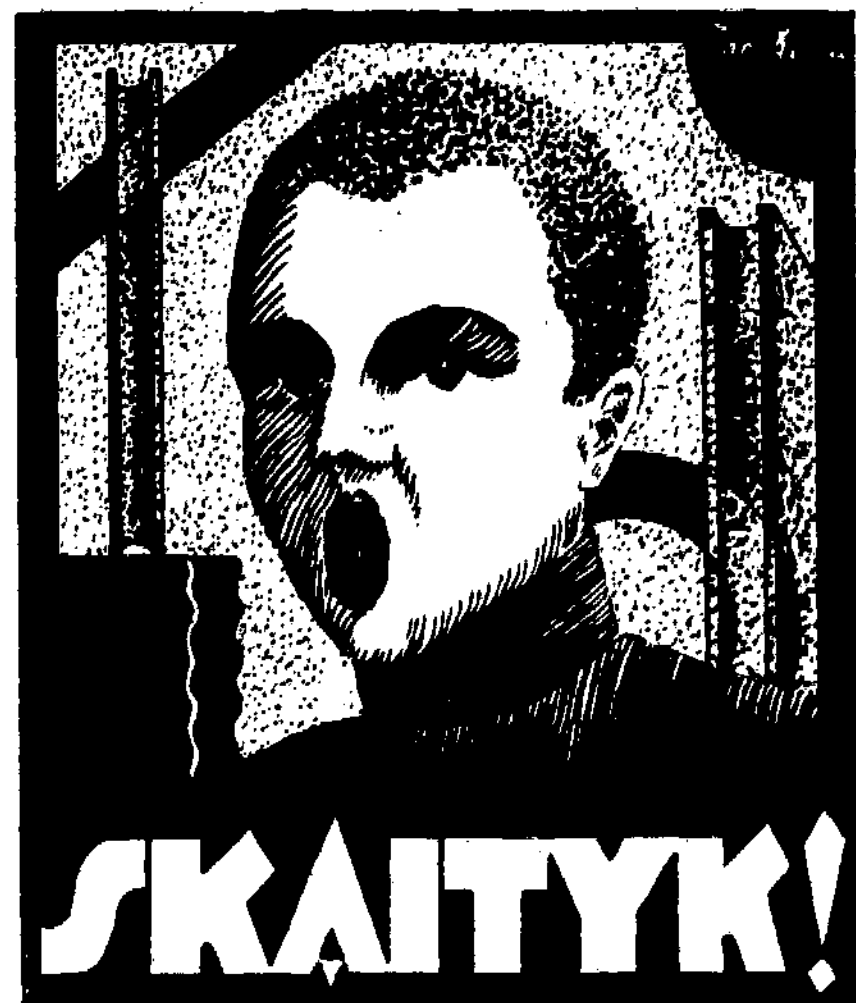
Spauda stojo lietuvių tautos priešaky, lyg kokia apsauga ir atremdinėjo bet kokių priešų pasikėsimą. Į spaudą dužo kiekviena rusų ir lenkų pastanga, kiekvienas jų noras ir planas virto muilo burbulu. Nors ir kaip rusai su lenkais iš kailio nērėsi, tačiau nieko nepadarė — lietuvių spauda buvo jau pakankamai galinga, ir pakankamai jau plačiai išsiplatinusi.

Pamatė tada žmonės, kad Lietuva nebe apsnūdusi tauta, bet ta pati, kurios vardas skambėjo seniau skersai visą Europą. Tautiniam lietuvių darbui buvo susidariusios naujos jau sąlygos vien tik spaudos dėka. Kiekvienas pradėjo tikėti į lietuvių tautos ateitį ir suskato dirbti dar karščiau.

Tačiau tas darbas nebuvo visiškai vieningas, nes iš pačių lietuvių tarpo atsirasdavo tokių, kurie norėdavo ką nors veikti vienaip, o kiti kitaip. Nebuvo dirbančiųjų tarpe visiškos vienybės. Spauda šiame nevieningume pamatė pavojų, nes kur nėra vieningumo, ten gera dirbti priešams. Visuomet kai dirbama vienybėje, tai to, ko norima, ir atsiekiama. Taigi, spauda pirmoji pakėlė balsą už lietuvių tautos vienybę (pav., „Viltis“, kurią įsteigė A. Smetona prieš 25 metus), o jos balsas nebuvo neišgirstas. Į tą balsą atsiliepė visi, kam tik buvo brangi tėvynė, ir visi dirbo vieningai didelį tautos kėlimo ir stiprinimo darbą. Jeigu Lietuva nesurusėjo, jeigu ji nesulenkJė ir jeigu ji paliko vieninga, tikrai lietuviška, ir jei nudirbo milžiniškus kultūros ir civilizacijos darbus, tai tiktai spaudos nuopelnas.

Tačiau tautos atgaivinime tai nebuvo paskutinis spaudos vaidmuo. Užėjo didysis karas ir praėjo sau, palikdamas išblaškytus žmones, išdegintas sodybas, išraustus laukus. Lietuva baisiai daug iškentėjo. Laimė tiktai, kad didysis karas palietė smarkiai ir Lietuvos priešus.

Lietuva pasisakė, kad nori gyventi savaimai. Pirmoji ši žodį paskleidė pasauly spauda, ji išnešiojo po visus užkampius, nurodinėdama, kaip ir kodėl Lietuvai šis savaimas gyvenimas yra reikalingas.

Jeigu atsirado tokių, kurie į Lietuvos nepriklausomybę netikėjo, tai spauda juos numalšino. Spauda stojo kovon už nepriklausomybę baisiai atkakliai. Jeigu nebūtų buvę spaudos, greičiausia ši idėja būtų sudilusi.

Ir štai Lietuva buvo paskelbta nepriklausoma valstybe. Daug kam šis faktas nepatiko. Iš visų pusių senieji Lietuvos priešai ištiesė rankas, kėsindamiesi jauną valstybę sutriuškinti. Spauda, matydama pavojų, sušuko ir pakvietė į darbą Lietuvos sūnus, pakvietė prie ginklo, paragino tėvų žemės svetimiesiems jau neatiduoti.

Spauda, lyg galingas trimito balsas, pasiekė tolimiausius užkampius, pažadino snaudžiančius, paragino. Spauda jautri buvo kiekvienam reikalui. Spauda sukūrė Lietuvą, spauda ir išves ją į ateitį.

Spaudos reikšmė šiomis dienomis jau visiems aiški. Ji yra tas šaltinis, iš kurio semiasi žmogus gyvybės, ji yra vadas, kuris veda tautą pirmyn, ji yra žiburys, kuris šviečia plačiai, baisiai plačiai. Pagaliau spauda yra kiekvieno draugas ir patarėjas.

Spauda galinga, kaip ugnis, kaip audra. Spauda galingesnė už galingiausią priešą.

Mrs.

Sv. Barbora — artilerijos globėja

(Šventė gruodžio 4 d.).

Nedaug žinių tėra likę apie šv. Barborą. Ji buvo vieno Nikomedijos (Mažoj Azijoje) stabmeldžio dukterė, kurs ją laikė uždare bokšte. Ten ji vis dėlto susipažinusi su krikščionių tikėjimu, jį priėmusi ir už tai nukankinta 306 metais. Kankinama buvusi Angelo stebuklingai pastiprinta šv. Eucharistija. Bokštas, kur buvo uždaryta, jos maldomis sugriuvęs.

Dėl to ji buvo laikoma globėja kalnakasių, bokštų, tvirtovių, artilerijos ir parako sandėlių. Be to, buvo garbinama kaip gelbėtoja nuo audros ir ugnies.

Bažnyčios malda šv. Barborai paskirta: **Melskimės:** Dieve, kuris tarp kitų savo galybės stebuklų net trapioj lyty kankinio mirties nugalėjimą suteikė, leisk maloningas, kad garbindami šventosios Barboros, tavo Mergelės ir Kankinės, gimimo dieną, jos pavyzdžiu į tave žengtume. Per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Amen.

Kun. A. Sabaliauskas.

Gen. Penikio sveikinimas

Mūsų kariuomenės metinės šventės proga vyriausiojo štabo viršininką generolą Kubiliūną sveikino Latvių kariuomenės vadas generolas Penikis.

Gen. Toerwand'o sveikinimas

Estų kariuomenės vyriausiojo štabo viršininkas generolas Toerwand mūsų kariuomenės metinės šventės proga sveikino vyriausiojo štabo viršininką generolą Kubiliūną, linkėdamas mūsų kariuomenei pažangaus darbo ir sėkmingumo Nepriklausomos Tėvynės sargyboje.

Gen. Kubiliūnas išvyko į užsienį

Vyriausiojo štabo viršininkas generolas Kubiliūnas lapkričio 29 d. išvyko į užsieninę kelionę. Ilgesnį laiką mano praleisti Prancūzijoje, kur turės progos arčiau susipažinti su Prancūzijos karo dalykų naujienomis. Užsieniuose generolas Kubiliūnas ketina praleisti apie mėnesį.

Lietuvos laikraščiai ir žurnalai.

Dabar, t. y., 1932 m. lapkričio mėn. pabaigoje, kai lietuvių spauda švenčia savo 100-metinį sukaktį, Lietuvoje išeina:

Tipų ir turinio atžvilgiu	Lietuvių kalba	Kitomis kalbomis	Iš viso
A. Laikraščių (dienraščių, savaitraščių) . . .	29	14	43
B. Žurnalų:			
Bendrojo turinio	11	—	11
Filosofijos	2	—	2
Tikybės	19	5	24
Socialių mokslų	48	8	56
Kalbamokslis	2	1	3
Griežtųjų mokslų	3	—	3
Pritaikomųjų mokslų	13	1	14
Meno, sporto	6	—	6
Literatūros	5	1	6
Istorijos	1	—	1
Viso	139	30	169

Pirmieji savanoriai

Buvo 1919 metai. Mėnesio nepamenu. Tik aiškiai pamenu vieną rytą. Tokį liūdną, dainuojantį rytą.

Dar žvaigždėtu apsiaustu puošėsi žemė — dar buvo visur tamsiaveidė naktis, bet mes jau sėdėjome mokyklos suoluose. Mokytojas buvo mums liepęs anksti susirinkti: sakė, palydėsime savanorius... Dabar jis mums aiškino apie Lietuvos atgijimą ir apie karžygius.

Žvakės degė mokykloje. Tokia silpna liūdna šviesa... Mirkčiodamos...

Aš daug ko nepamenu, ką jis mums kalbėjo — tik žinau, kad užsidegė mūsų jaunos širdys.

Atsidarė mokyklos durys — ir įėjo dideli, raudonskruosčiai vyrai... Įėjo atsisveikinti su savo mažaisiais broliukais ir sesutėmis.

Jie savanoriai!...

Atsisveikina... bučiuoja... gal paskutinį kartą jau... ir liūdna, ir griaudu... ir pavydėjom, kodėl mes dar nedideli vyrai, kodėl mes negalim važiuoti ten, kur šaukia tėvynė...

Nuėjom į bažnyčią. Ten iškilmingos pamaldos už išvykstančius savanorius.

Kunigas sakė entuziastišką pamokslą; motinos verkė.

Tada pirmą kartą išgirdau bažnyčioje tą gražiąją Maironio giesmę giedant:

„Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka — ten mūsų tėvynė, graži Lietuva...“

Ir man kažin kas suspaudė jauną širdį — ir aš pravirkau. Ko aš verkiau?... Niekas man neatsakys.

Suskambėjo galingas Lietuvos himnas — ir visi atgijo. Iš tikrųjų, nuo to laiko niekados nesu girdėjęs taip jausmingai giedamo Lietuvos himno, kaip tada.

Jie išėjo. Susėdo į roges...

Suskambėjo varpelių muzika.

Saliutavo išvykstančių šūviai.

Skambėjo daina — ir jie išvažiavo...

Mes mosavome jiems tautiškomis vėliavukėmis, mes jiems šaukėme valio, kol girdėjome varpelių muziką, kol skverbėsi į širdį dainų aidai...

Ar jie visi grįžo kada nors? Nežinau! —

Tik dabar žinau, kad jie buvo laimingi. Jie savo kraujo kaina atpirko Lietuvai laisvę.

Ant. Šešelis.

Grįžo mūsų lakūnai

Kaip jau spaudoj buvo minėta, mūsų lakūnai leit. Biknius ir Macys, vykdydami aukštojo skraidymo pratimus, š. m. lapkričio mėn. 18 d., užėjus tamsai, paklydo ir buvo priversti nusileisti Vokietijoje, netoli Lyck. Vietos administracijos organai, pagal veikiančius įstatymus, lakūnus patraukė teismo atsakomybėn. Teismas lakūnus nubaudė po 50 Rm ir atlyginti teismo išlaidas.

Vokiečių karo ministerijos drauginga intervencija lakūnai ir lėktuvai buvo laisvai iš Vokietijos išleisti.

Užmokėjus pabaudą, lakūnai lapkričio mėn. 24 d. laimingai grįžo į Lietuvą.

Spauda ir jos platintojai

Mūsų liaudis dar nėra pakankamai įpratusi į laikraščių skaitymą. Norint, kad ji įprastų skaityti, reikalinga paraginti. Tarpininkai tarp spaudos ir skaitytojų vadinami spaudos platintojais. Platinti spaudą yra vienas garbingiausių dalykų ir lygu su anų laikų knygnešiais. Šių laikų spaudos platintojai tik tuo skiriasi nuo anų, kad nereikia rizikuoti savo laisve bei gyvybe.

Rudenį, lapkričio-gruodžio mėnesiais, visoje Lietuvoje prasideda tradicinė spaudos talka. Kiekvienas laikraštis stengiasi kuo daugiausia susirasti spaudos talkininkų ir kuo daugiausia surinkti prenumeratorių. Tačiau mes žinome, kad laikraščių yra visokios pakraipos. Bet mes turime ir tokių laikraščių, kurie ugdo tėvynės meilę, savo krašto pažinimą ir Vilniaus vadavimo idėją. Jie yra: „Karys“, „Trimitas“ ir „Mūsų Vilnius“. Ypatingai plačiai turėtų būti skaitomas „Karys“. Kadangi mūsų kariuomenę sudaro sodžių jaunuoliai, kurių yra apie 80%, tai iš to jau aišku, kad jis yra sykiu ir kaimo jaunimui skiriamas. Todėl „Karys“ sodžiuose turi būti nuolatinis svečias, o jo platintojai patys kariai, kaimo mokytojai ir moksleiviai.

Kariai turi labai gerų progų „Kari“ platinti. Kalėdų ir kitų švenčių metu kariai parvyksta į savo gimtuosius sodžius. Čia susitinka su savo jaunesniais draugais, kurie po vieno, kito metų išvyksta atlikti karo prievolę. Tokiam būsimam kariui nesunku įkalbėti išsirašyti „Kari“, tik reikia nupasakoti kokią jis iš to turės naudą atvykęs į kariuomenę. Taip pat atostogų metu kariai patenka į jaunuolių būrį — vakarėlius. Užtenka tik gerai pakalbėti ir išaiškinti būsimiems naujokams laikraščio reikšmę ir „Kario“ naudingumą. Kadangi tuo metu visi turi pinigų, nes jau yra gavę iš ūkininkų algas, tai ir tuos kelius litus nesunku jam išleisti. Arba net galima iš kelių vyrukų parinkti pinigų ir visiems išrašyti vieno kurio nors vardu „Kari“.

Paprastai, mūsų būsimieji naujokai klausia laiškų senesnių, savo pažįstamų, kareivių apie kariuomenės gyvenimą. Tokiam reikia rekomenduoti išsirašyti „Kari“ (nors pusmečiui, nes tada mažiau pinigų išsyk tereikės ir nebus taip brangu), nes laišku juk apie viską neišpasakosi. Toks būsimas naujokas, norėdamas susipažinti su kariuomenės gyvenimu, aišku, bus priverstas išsirašyti „Kari“.

Apie sodžių mokytojus netenka daug kalbėti. Nes jie kaimo jaunuolį ir savo autoritetu gali paveikti išsirašyti „Kari“. Tokie mokytojai žino savo apylinkės jaunuolių gerąsias ir silpnąsias puses, tuo pasinaudami gali įpiršti laikraštį. Propagandai jie gali panaudoti mokyklos vaikus ir geresnius dalykėlius jiems paskaitę paaiškinti „Kario“ reikšmę. Šie savo keliu, parėję namo, su malonumu papasakos vyresniesiems apie šį laikraštį ir tuo būdu „Kario“ vardas sodžiuje

bus populiarus. Taip pat nereikia gailėtis duoti ir namo parsinešti, kad galėtų ir vyresnieji ne tik pasiklausti apie jį pasakojimų, bet ir patys pasiskaityti.

Čia išvardintos priemonės kaip kariui, taip ir mokytojui yra visiškai lengvos. Pora gražiai pasakytų žodžių pakaks įtikinti jaunuolį išsirašyti „Kari“. Taip pat ir moksleiviai, parvažiavę šventėms, galėtų sėmingai platintojo darbą dirbti ir tuo prisidėti prie kilnaus ir gražaus spaudos platinimo darbo. Kadangi jau metas šį kilnų darbą pradėti, todėl neatidėliojant reikia pradėti ieškoti naujų „Kario“ prenumeratorių.

A. Rauda.

Lietuvos kariuomenės Vadams bei Kariams

Mes, Vadoklių pradžios mokyklos mokytojai ir mokiniai, minėdami lapkričio mėn. 23 d., mūsų kariuomenės 14 metų gyvavimo sukaktį, sveikiname mūsų kariuomenės Vadus bei Karius; linkime visiems geriausių pasisėkimų ir veikiai atvaduoti pavergtą mūsų sostinę Vilnių.

Mokytojai: K. Peleckas ir A. Peleckienė,

Mokinių įgalioti:

J. Vasiliauskas, K. Kriaučiūnas,
K. Masys, P. Juškaitė ir S. Kuodytė.

Milžinas paukštis

Sparnus ištiesęs milžinas paukštis
Krūtine rėžia dangaus mėlynę, —
Kur jis tik geidžia — kelias jam laisvas,
Kur panorėtų — skristi galėtų...

Upės ne upės, jūros ne jūros,
Kalnų viršūnės ir okeanai —
Visa jam niekis... kad tik norėtų —
Galėtų žaisti kartu su saule...

Vėjas jam brolis ir palydovas,
Debesų kelias — jam mylimiausias...
Akis vilioja... į save moja
Oro galiūnas — milžinas paukštis...

Kas nenorėtų, kas nesvajotų
Su saule žaisti spindinčioj jūroj? !... —
Su vėju dūkti ir lenktyniuoti,
Palikti žemę toli po kojom... ?!

Juozas Paliulis

Ir turtingesniojo 10 litų, ir vargingojo
10 centų vienodai brangūs Vilniaus Geležiniam Fronte

Auk. technikos mokykla.

Lapk. 27 d. buvo susirinkimas. Susirinkime idomią paskaitą laikė av. lt. Adomavičius tema: „Šių dienų aviacijos pažanga“.

Paskaitoje plačiai apibūdino aviacijos pažangą po didžiojo karo ir šių dienų aviacijos pritaikymą karo, susisiekimo, sporto ir kultūros tikslams.

Po paskaitos buvo iškeltas modelizmo gamybos reikalas. Nariai pritarė. Lt. Adomavičius pažadėjo laikyti keletą paskaitų susipažinimui su modelizmu.

Be to, iš narių buvo sudaryta darbo grupė, kuri afremontuos „apdaužytuosius“ planerius ir gal pastatys naują.

Po susirinkimo į būrelį įsirašė keletas naujų narių.

V. Avio.

Ir mes ruošiamės būti tėvynės gynėjais.

Kariškas parengimo darbas Raseinių v. gimnazijoje dirbamas smarkiu tempu. Šiais mokslo metais tikimės įgauti dar daugiau naudingų žinių, reikalingų būsimam tėvynės gynėjui. Dabar, kol gražus oras, mokomės rikiuotės ir kariškų žaidimų. Mūsų instruktorius p. Užubalis pažadėjo greit išrūpinti mums šautuvų.

Lapkričio mėn. 21 d. penktokai su septintokais turėjo bendrą pamoką, per kurią susipažino su susitinkamųjų kautynių taktika.

Ego.

Raseinių v. gimnazijos skautai.

Lapkričio mėn. 20 d. gimnazijoje prasidėjo skiltininkų kursai. Pirmiausia buvo perskaitytas tunto vietininkijos vietininko įsakymas, kuriuo kursų viršininku skiriamas St. Obuchavičius, o adjutantu M. Špukas. Kursus atidarė Šiaulių rajono tunto Raseinių vietininkas pskt. L. Radvilas. Savo kalboje papasakojo apie kursų reikalingumą.

Po to sk. remti draugijos pirmininkas gimnazijos direktorius p. Gipiškis laikė pirmą paskaitą. Kalbėjo apie kultūros krizę ir skautystę.

Kursus lanko 30 skautų iš įvairių klasių. Kursantai pasiskirstė į tris skiltis.

Skilt. Br.

Iš atskleisto bloknoto.

Lapkričio 27 d. V. D. universitetas V. V. S-gos akademinio skyriaus iniciatyva suruošė Vilniaus reikalu diskusijas. Buvo 4 paskaitos — jose buvo stengiamasi Vilniaus reikalą apibūdinti iš visų pusių. Tokios diskusijos V. D. universiteto jaunimo tarpe, lyg naujas būdas išjudinti jaunimą gyvai susidomėt Vilniumi. Ir reikia pasakyti — visų norai buvo skaidriausi ir susirūpinimas didelis. Daug realių minčių buvo pareikšta ir kartu buvo apmesti pirmi apmatai didiems būsimiems Vilniaus fronte darbams. Vadinas, jau didelė glūdinčioji jėga išsijudino, ir, kaip pasirodė, ta jauna didžiulė, puotaujanti srovė jau tekės, veršis į rytus, į tą saulėtekio pusę... Tai džiugu!

Ta lyg proga norima antrą energingą, didžių norų jaunąją dalį, moksleivius, smarkiai išjudinti ir įkinkyti į Vilniaus vadavimo darbą.

Vilniaus reikalu galime ir mes plačiau pasireikšti. Taip! Kuklus tavo, gimnazisto, kambarėlis. Knygomis apsivertęs tu, lyg Faustas. O kaip malonu, jei tavo kambarėlio sienas vietoj kokios artistų šypsenos (o taip dažnai yra!) puošia Vilniaus Aušros Vartų paveikslukas, didinga Gedimino pilis ir didieji tautos vyrai. Labai jauku bus tavo kambarį. Ir tu kas rytą, kas vakarą ugdyk savo širdyje didingą, šventą Vilniaus ilgesį, lyg mahometonas žiūrėk į tą saulėtekio šalį — ten trečdalis brangios tėvynės okupuota! Žygiuodamas su šautuvu per karo pamokas, galvok apie nuskriaustą Vilnių. Sujungęs tą šventą ilgesį su kariško parengimo pamokose įgytomis žiniomis, tu išsiugdysi savyje didingą jėgą, kuri reikiamu momentu taip bus reikalinga.

Kai kuriose gimnazijose šeštadieniais rengiamos mokinių valandėlės: laikoma paskaitų, bendrai, duodama moksleiviui pasireikšti — programa įvairiausi. Tokių valandelių ir visose gimnazijose pageidautina. Na, susirenka moksleiviai į kuopą ir, kaip studentai, suruošia diskusijas Vilniaus reikalu. Gerbiamieji mokytojai turi padėti — suruošti Vilniaus reikalu paskaitų, pasiūlyti patiems mokiniams referatų paskaityt. O tokia programa dar muzika, dainomis Vilniui pritaikytomis puikiai galime pajvairinti. Ir bus didžiulė nauda — išsijudins, labiau susidomės jaunieji tuo svarbiu klausimu. Tik į darbą! Čia tuoj pasikiša vienas istorijos faktas. Noriu kartu prisiminti. Žinome — 1870—71 metų kare prancūzai pralaimėję gavo vokiečiams atiduot Elzas-Lotaringiją. Su skaudama širdimi užleido galingiems vokiečiams šią dalį. Ir baisiai kentėjo visa Prancūzija, visi su skaudančiomis širdimis žiūrėjo į tą pusę. Ir ugdė visa tauta skausmingą, didelį ilgesį ir jungė su galingu pasiryžimu. Net mažiausio berniuko lū-

puošė tik Elzas-Lotaringija! Ir pagaliau atgauna kraštą, nors aukų daug, daug. O tai, reik pasakyti, ir už Vilniaus kraštą mažesnis.

Vidutis.

Kas gali nemokamai išsirašyti „Kari“.

Kasmet pasitaiko nemaža klausiančių, ar jis negalėtų už jam priklausantį honorarą išsirašyti kuriam laikui „Kari“. Nenorėdami kiekvienam paskirai atsakinėti, čia dedame sąrašą tų asmenų, kurie už honorarą bei jo likučius galėtų išsirašyti „Kari“ 1933 m. Po pavardės pažymėti skaičiai reiškia, kiek mėnesių galėtų nemokamai gauti „Kari“. Kuriems neištekėtų visiems metams, o norėtų gauti „Kari“ visus metus, gali trūkstantus pinigų atsiųsti, pažymėdami, kad už honoraro likučius gali gauti „Kari“ tiek ir tiek mėnesių. Kuriems išeina daugiau, kaip metams, už likusį gali išrašyti savo artimiesiems. Kurie norėtų gauti nemokamai „Kari“ už honoraro likučius, prašome redakcijai parašyti savo adresą. Be to, vietoj sau, gali išrašyti ir kitiems. Kai kuriems honoraras iki Naujų metų gali padidėti, nes čia sutraukta tik iki „Kario“ 47 nr., todėl ir laikraštį galėtų gauti ilgesniam laikui.

1) V. Alekna — 15 mėn., 2) vyr. pusk. J. Adomonis — 10 mėn., 3) St. Buižys — 6 m., 4) V. Baltrušaitis — 12 m., 5) J. Barysas — 25 m., 6) Bagdonas — 3 m., 7) A. T. Bernotas (iš Pajūrio) — 7 m., 8) vyr. pusk. Balčiūnas — 10 m., 9) St. Bružas — 3 m., 10) K. Baranauskas — 4 m., 11) A. Butkevičius — 3 m., 12) J. Bendaravičius — 13 m., 13) L. Balsys — 15 m., 14) J. A. Bačinskas — 12 m., 15) J. Baltrušaitis — 12 m., 16) St. Čijunskas — 48 m., 17) J. Cimbalas — 36 m., 18) K. Duobinis — 3 m., 19) Č. Delininkaitytė — 4 m., 20) vyr. san. pusk. Daugnoras — 19 m., 21) J. Dičius — 6 m., 22) Delininkaitis — 3 m., 23) jaun. pusk. P. Dilka — 4 m., 24) Pr. Enskaitis — 3 m., 25) vyr. pusk. Gabševičius — 22 m., 26) Pr. Gužaitis — 40 m., 27) Z. Grincevičius — 10 m., 28) V. Girnius — 4 m., 29) Alf. Gaižutis — 7 m., 30) A. Gulbinskas — 13 m., 31) Pr. Gaižutis — 4 m., 32) J. Grybinas — 21 m., 33) T. Jurėys — 4 m., 34) K. Janušauskas — 55 m., 35) A. Jokimas — 7 m., 36) V. Jurevičius — 3 m., 37) P. Jankantas — 3 m., 38) virš. Jokubaitis — 3 m., 39) A. Žalimas — 6 mėn., 40) vyr. pusk. Janukaitis — 6 m., 41) Alf. Žukauskas — 7 m., 42) A. Jasiūnas — 15 m., 43) Ad. Kepalas — 37 m., 44) E. Karalius — 9 m., 45) P. Kondrotas — 21 m., 46) A. Kondratas — 7 m., 47) A. Kovaliūnas — 16 m., 48) J. Karvelis — 24 m., 49) vyr. pusk. J. Kasteckas — 9 m., 50) J. Kurmanavičius — 7 m., 51) virš. Karpavičius — 25 m., 52) J. Kinka — 3 m., 53) Vl. Knystauskas — 19 m., 54) K. Kaikaritis — 10 m., 55) J. Kalakauskas — 13 m., 56) L. Kalinauskas — 4 m., 57) J. Kriščiūnas — 4 m., 58) A. Klemčiūnas — 12 m., 59) J. Liutkaitis — 13 m., 60) J. Lapinskas — 13 m., 61) vyr. pusk. Leipus — 7 m., 62) vyr. pusk. Lukoševičius — 25 m., 63) V. Miliūnas — 25 m., 64) J. Mažrimas — 3 m., 65) St. Mockaitis — 19 m., 66) jaun. pusk. Žigunis — 25 m., 67) V. Miceika — 15 m., 68) St. Markauskas — 7 m., 69) J. Miliušis — 4 m., 70) J. Misiūnas — 4 m., 71) A. Musteikis — 12 m., 72) P. Mačiulis — 6 m., 73) J. Morkūnas — 9 m., 74) A. Navickas — 7 m., 75) P. Žilys — 3 m., 76) St. Oželis — 52 m., 77) St. Obuchavičius — 4 m., 78) S. Prapiestis — 3 m., 79) J. Petrauskas-Daugys — 21 m., 80) Zemribas — 3 m., 81) E. Praninskas — 4 m., 82) Putrišauskas — 12 m., 83) vet. vyr. pusk. J. Puikys — 9 m., 84) virš. J. Paražinskas — 9 m., 85) J. Poluikis — 4 m., 86) A. Patamsis — 12 m., 87) St. Pucevičienė — 4 m., 88) J. Povilonis — 6 m., 89) J. Piktuižis — 4 m., 90) A. Peleckis — 3 m., 91) J. Pažereckas — 4 m., 92) J. Petronis — 12 m., 93) J. Ramonas — 4 m., 94) B. Rumša — 6 m., 95) Vl. Raila — 24 m., 96) vyr. pusk. Radveikis — 12 m., 97) V. Sargautas — 4 m., 98) P. Stulga — 3 m., 99) A. Statulevičius — 9 m., 100) S. Skakauskas — 6 m., 101) J. Sirgedas — 4 m., 102) J. Savukynas — 13 m., 103) Vl. šaulys — 3 m., 104) Ad. Br. Šukys — 16 m., 105) P. Šilbajoris — 15 m., 106) A. Šimkus — 4 m., 107) vyr. pusk. J. Šneideraitis — 6 m., 108) Br. Šegždavičius — 3 m., 109) P. Švegzdainis — 12 m., 110) A. Taškūnas — 3 m., 111) J. Totoraitis — 3 m., 112) P. Tamošaitis — 4 m., 113) St. Tamosienė — 3 m., 114) J. Tamulaitis — 6 m., 115) J. Tutlys — 3 m., 116) Alf. Tiešis — 15 m., 117) vyr. pusk. Tamošaitis — 10 m., 118) A. Umbrasas — 18 m., 119) Alf. Urbonas — 18 m., 120) S. Valys — 3 m., 122) vyr. pusk. A. Vaičiėkauskas — 3 m., 123) virš. A. Valančius — 19 m., 124) vyr. pusk. St. Vilinskas — 24 m., 125) P. Virkutis — 4 m., 126) A. G. Velička — 4 m., 127) jaun. san. pusk. P. Venis — 4 m., 128) J. Vilčinskas — 16 m., 129) J. Velička — 10 m.

„Kariui“ talkon.

Kasmet vis labiau pastebimas mūsų jaunimo susidomėjimas „Kariu“. Kariai, atsargos, kariai, šauliai, moksleiviai ir kt. „Karij“ ne tik išsirašo, bet, kas malonu pabrėžti, niekieno neraginami net savo artimųjų tarpe platina. Tai yra džiuginantis reiškinys ir jis parodo, kad tiek kariškas, tiek kaimo ir besimokąs jaunimas gerai suprato „Kario“ tikslus ir idėjas, ir ne tik patys jomis gyvena, bet ir kitiems nori tai įdiegti. Tai yra labai gražus ir garbingas darbas ir tokiu pavyzdžiu reikėtų pasekti ir kitiems. Taip pat parodo, kad „Karys“ kaip seniausias ir gražiausias mūsų savaitinių laikraščių, tikrai yra įdomus ir prasmingas.

Todėl kviečiame ir kitus mūsų skaitytojus „Kariui“ talkon, nes tik iš vieno dirbdami pasieksime tai, ką esame užsibrėžę. Kiekvienas „Kario“ talkininkas, platindamas jį, tuo pačiu prisideda prie mūsų visuomenės ugdymo bei stiprinimo tėvynės meilės, pasiryžimo kovoti dėl pavergto Vilniaus ir kitų okupuotų sričių atvadavimo, kariško mūsų jaunimo paruošimo ir t. t. Švenčių, atostogų ir kitą atliekamą laiką naudingai sunaudokime spaudos platinimui.

Toks kilnus idėjinės spaudos platintojo darbas, be abejo, teikia jam morališko pasitenkinimo ir malonumo. Tačiau „Kario“ redakcija, visa tai įvertindama, kitais metais yra nusistačiusi „Kario“ platintojams dar atsilyginti, būtent:

1. Surinkęs 10 metinių „Kario“ prenumeratų, gaus nemokamai „Karij“ per visus metus su priedais, arba įvairių knygų 10 lt. sumos.

2. Surinkęs 5 metines „Kario“ prenumeratas arba 10 pusmetinių, gaus „Karij“ pusei metų, arba knygų 5 lt. sumos.

3. Kas nenorės naudotis dovanomis 1 ir 2 p. p., tam nuo kiekvienos prenumeratos sumos bus mokama 10 procentų.

4. Be to, daugiausia surinkę „Kario“ prenumeratų gaus burtų keliu knygų 50 lt. sumos.

Tad visi „Kariui“ talkon, tiek skaitydami jį, tiek platindami!

Kas norės tą darbą dirbti, galės laišku ar pats kreiptis į „Kario“ administraciją, kur gaus nurodymų ir kvitų knygelių su lapais. Pageidaujama, kad tie asmenys, kurie „Kario“ redakcijai nėra gerai žinomi bei pažįstami, turėtų su savimi arba atsiųstų rekomendacijų (savo viršininkų arba kitų daugiau žinomų žmonių).

Prašome savo platintojų, siunčiant paskutines surinktas prenumeratas, pažymėti kokį atlyginimą pasirenka (čia minimas 1, 2 ir 3 p. p.). Neprarešus, redakcija negali žinoti, ką platintojas pasirenka ir tuo būdu negali savo pažado ištesėti.

„Kario“ redakcija ir administracija.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

P. L. P. Karo Mokykla.

— Lapkričio mėn. 10 d. iš pulkų į mokyklą atvyko kariūnai-aspirantai. Iš jų yra sudaryta kavalerijos, artilerijos, inžinerijos ir pėstininkų būriai. Po dviejų dienų egzaminų pradėjo kariūnų-aspirantų kursą. Patekę į naujas sąlygas jaučiasi patenkinti. Kadangi mokykloje jiems teks būti tik apie 6 mėn., nes paskui reikės praeiti stažą dalyse, tai, palyginus, labai trumpas laikas, per kurį reikia tinkamai pasiruošti.

Todėl jau nuo pat pradžios visi energingai griebiasi darbo ir pasiryžę sėkmingai baigti kursą. Darbas bus visai nesunkus, kadangi žmonės surinkti inteligentai, dauguma lankę aukštas mokyklas, o nemažas skaičius jas jau yra baigę. Iš profesijos labai įvairūs: daktarai, agronomai, mokytojai, studentai ir kt.

— Lapkričio mėn. 19 d. mokykloje buvo surengtas tradicinis priešadventinis vakaras. Programoje kariūnų choras, skudučiai, smuikas, deklamacijos ir... šokiai.

Programą atliko patys kariūnai.

J-tis.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

— Lapkričio mėn. 22 d. nuo 16 iki 17,30 val. visuose padalinuose laikytos paskaitos tema „Kariuomenės reikšmė valstybei“. XI. 23 10 val. pulkas su vėliava, orkestro lydimas, nuėjo į parapijos bažnyčią. Po pamaldų pulkas grįžo į pulko sporto aikštę, kur jau iš anksto laukė didelė miesto visuomenės minia. Už keletos minučių atvyko į aikštę ir pulko vadas. Pulko akivaizdoje už gerą vadovavimą ir gerą kareivių mokymą 6 kuop. vadui kpt. Ikamui įteikė D. L. K. Gedimino ordina. o 6 kuopai įteikė prizą už gerą šaudymą iš šautuvų Gaižiūnų poligone. Toliau pulko vadas pasveikino viso pulko akivaizdoje jaun. leit. Totilą, Šmaukštą, Joniką, Zaborskį ir Černių nauju leitenanto laipsniu. Po viso to pro pulko vadą ir vadovybę pulkas praėjo iškilmės maršu. 16 val. kine „Lyroje“ buvo kareiviams įdomus seansas. 17,30 val. naujų kareivinių salėje buvo koncertas, kurį atliko Kauno valstybės teatro artistai: 1) Operos solistė p-lė Augaitytė padainavo keletą kariams artimų dainelių. 2) artistas p. Jur. Petrauskas savo feljetonu „Žemės ūkis“ ir „Grybai“ dainele — karius prajuokino iki ašarų. 3) smuikininkas M. Hofmekleris savo broliui akompanuojant sugriežė daug gražių dainelių ir šiaip kitokių dalykelių.

— Lapkričio mėn. 19 d. du batalionai atliko dienos taktikos pratimą. Veikė raudonieji ir mėlynieji. 5 val. rytą raudonieji išžygiavo Širvintų link, apsistojo už 5—6 kil. ir pasirinkę tinkamą poziciją puolė Ukmergę. Mėlynieji žinodami, kad priešas būdamas už 3—4 kilm., kėsiasi pulti Ukmergę — gynė. Vienos ir kitos pusės kariai gan sumaniai atliko savo pareigas. Nors uždavinys buvo gan sunkus ir truko keletą darbo įtemptų valandų, bet pas karius nebuvo matyti nuovargio.

— Paskutinėmis dienomis iš kariuomenės fizinio lavinimo inspekcijos gauta pasiūlymas norintiems žiemos sporto šakoje tinkamai lavintis su ski — išsirašyti. Kadangi užsieninės gan

brangios, todėl minimos pašliužos — ski yra gaminamos Kaune, kurių kaina su suveržimais ir lazdomis kainuoja tik 35—40 litų. Sužinoję tai, karininkai ir puskarininkiai daug kas išsirašė ir dar mano išsirašyti ir tą žiemos sportą ir malonumą mano tinkamai išnaudoti.

— Prieš kelias savaites pulkas įsigijo elektrinę bulvėms skusti mašiną. Anksčiau priskusti vienam batalionui bulvių reikėdavo 25—30 žmonių, kurie dirbdavo 1—2 val. Dabar tą patį darbą atlieka 2—3 žmonės dirbdami tik ½—1 val.

San. pusk. M. Grinius.

1 gusarų D. L. Etm. Kun. Jonušo Radvilos pulkas.

— Gusarų pulko liktinių puskarininkių skaičiuje yra nemažas procentas baigusiu vidurinį ir net aukštesnį išsilavinimą mokslo srity. Tačiau dalis jų tokio išsilavinimo neturi: yra savamoksių ir, apskritai, neturinčių 4 kl. mokslo cenzo. Turėdama tai galvoj, pulko vadovybė suorganizavo ir įsteigė šiais metais liktin. puskarininkių 4 kl. kursus.

Iškilmingas kursų atidarymas buvo lapkričio 21 d. dalyvaujant pulko vado padėjėjui, švietimo vadovui, eskadronų vadams, komandų viršininkams, kursų lektoriams ir kursų klausytojams. Atidarant kursus, buvo pasakyta turiningų kalbų, kuriuose buvo pabrėžtas tolimesnis švietimo reikalas, reikalas tvirto pasiryžimo iš klausytojų pusės užbrėžtąjį darbą sėkmingai testuoti, patiekiant šaly asmeniškų smagumų bei pasilinksminimus. Kursų lektoriais yra pulko karininkai. Be to, lietuvių kalbai dėstyti pakviestas p. K. Kepalas.

Visi kursų klausytojai — likt. puskarininkiai ir orkestro auklėtiniai, gerai suprasdami švietimosi reikalingumą, savo laisva valia yra tvirtai nusistatę pakelti visus šio darbo sunkumus. Kaip kavaleristai, jie turės nedaug atliekamo laiko nuo kariškų užsiėmimų, bet darbas ugdo juose pasiryžimą, ir jie yra tvirtai nusistatę nepraleisti nė vienos minutės veltui — vakarais testuoti mokslą.

Sventadieniais, be švietimo pamokų, likt. puskarininkiai skiria atliekamo laiko dalį dar dainoms, vaidybai ir stygų orkestrui.

— Pulko vadovybė, norėdama daugiau įnešti šviesos į liktin. puskarininkių gyvenimą, įsteigė jiems ramovę. Ramovė pradėjo veikti lapkričio 5 d. Prieš ramovės įsteigimą buvo visuotinis likt. puskarininkių susirinkimas, kuriam vadovavo pulko ūkio viršininkas ir švietimo vadovas. Vadovybė savo kalbose pageidavo, kad ramovėje pirmaeiliai dalykai būtų knygu, laikraščių bei žurnalų skaitymas, paskaitos ir apskritai lavinimasis, kad klubas kuo daugiausia turėtų kultūrinės reikšmės. Jau dabar veikias klubas tuos pageidavimus realizuoja. Klubo lankytojai (likt. puskar.) plačiai naudojami pulko bibliotekos knygomis, laikraščiais. Be to, turi ir žaidimų priemonių. Svarbiausia geroji klubo ypatybė yra ta, kad jis visus likt. puskarininkius suartina, suriša į vieną šeimą.

V. P.

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas.

— Lapkričio 23 d. grįžę iš bažnyčios visi pulko kariai susirinko pirmo bataliono salėje. Pulko vadas pasakė kalbą. Pulko orkestras sugrojo Tautos himną, paminėta kariai, žuvę kovose už nepriklausomybę, prisiminta pavergtas Vilnius, pagerbta Vyčio kryžiaus kavaleriai ir savanoriai kūrėjai.

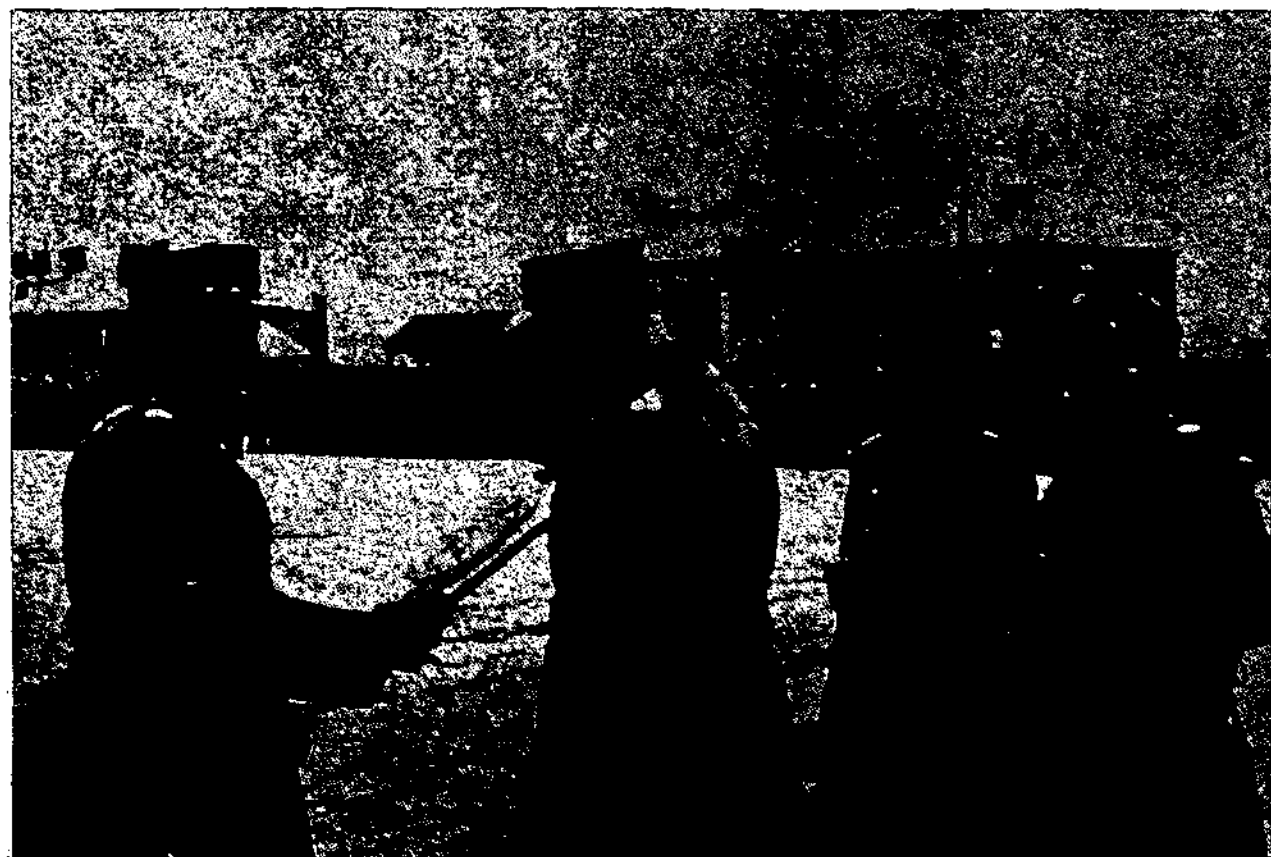
— Š. m. lapkričio mėn. 20 d. pulko kareiviams buvo suvaidintas 3 veiksmų dramos veikaliukas „Šauliška meilė“. Veikalėlis vaizduoja dramą dviejų mylinčių jaunų širdžių, atiduodančių pirmenybę tėvynei, o ne asmens reikalams. Pagaliau, po daugelio nugalėtų kliūčių tėvynės meilės idėja sujungia du mylinčius žmones, atidavusius pirmutinę duoklę tėvynei. Veikalėlis tą pačią dieną turėjo eiti du kartus, nes iš karto visi kareiviai salėje nesutilpo. Kareivių nuotaika buvo nepaprastai pakilusi, nes geras artistų vaidinimas ir veikalėlio mintis visus sužavėjo. Vaidino Šančių šaulių būrio dramos mėgėjai.

Ant. Jsn.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Lapkričio mėn. 23 d. pulkas iškilmingai minėjo metinę kariuomenės šventę. 9 val. visas pulkas su orkestru nužygiavo į A. Panemunės parapijos bažnyčią.

11 val. pulko salėje buvo iškilmingas kariuomenės 14 metų sukaktuvių minėjimas ir gen. št. pulk. lt. Raštikio paskai-

1 p. p. 6 kuopai įteikiamas laimėtas prizas už gerą šaudymą poligone. (Andrikonio foto).

ta. Pulke tarnaujantiems Vyčio kryžiaus kavalieriams scenoje buvo rezervuotos garbės vietos. Minėjimas buvo pradėtas Tautos himnu. Paskiau prelegentas papasakojo apie lapkričio mėn. 23 dienos reikšmę ir prisiminė atskirus įvykius iš kariuomenės ir 5 pėst. pulko kūrimosi laikų. Be kitko, buvo papasakotas pirmas kėstutiečių žygis 1919 m. kovo mėn. 31 d. prieš bolševikus ir pirmas kėstutiečių kovos krikštas Pojautiškių kaimo laukuose (ties Žasliais), kur pulkas turėjo pirmąsias aukas: ten buvo nukauti 1 kuopos eiliniai Vincas Marcinkevičius ir Jurgis Danielius ir sužeisti eiliniai Antanas Jurgelaitis ir Jonas Baniukaitis. Dar buvo papasakota, kaip pirmieji kėstutiečiai garbingai aukojo save už tėvynę kautynių lauke: leitenantas Saldukas, viršila Gudaitis, eiliniai Adomėnas, Skinulis, Paulukevičius ir kiti. Buvo primintos pirmos mūsų kariuomenės aukos: karininkas Antanas Juozapavičius ir kareivis Povilas Lukšys. Perskaitytas ilgas sąrašas kėstutiečių, žuvusių per karą už Lietuvos nepriklausomybę, ir visiems toms aukoms pagerbti atsistojus ir susikaupus buvo išklausytas pulko orkestro sugriežta gedulo maršas.

Kadangi lapkričio mėn. 23 d. yra ir Vyčio kryžiaus kavalierių metinė šventė, todėl ta proga buvo ir jie iškilmingai pagerbti. Prelegentas papasakojo už kokius garbingus ir drąsius darbus eilė kėstutiečių 1919 ir 1920 metais buvo apdovanoti Vyčio kryžiais. Buvo perskaitytas pulko Vyčio kryžiaus kavalierių sąrašas, ir jiems pagerbti buvo sugriežtas iškilmingas maršas.

Paskaitos pabaigoje prelegentas ragino visus semti sau drąsos ir stiprybės iš garbingos mūsų praeities ir kariuomenės istorijos, su noru ir ištvermingai dirbti mums pavestą darbą ir ruošti naujiems žygiams. Paskaita buvo baigta Vilniaus himnu „Ei, pasaui, mes be Vilniaus nenurimsim!“

Po pietų pulko kariams buvo suruošti keli kino seansai.

Tą dieną 15 val. 30 min. mokoma kuopa su pulko orkestru dalyvavo iškilnėse Kaune prie Karo muziejaus.

— Š. m. lapkričio mėn. 26 d. pulko puskarininkiai savo ramovėje surengė vakarą. Tą dieną buvo surengtas vakaras su vaidinimu ir šokiais ir pulko kariams pulko salėje.

St. R.

4 p. L. K. Mindaugo pulkas.

Lapkričio 23 d. 8 val. prieš kareivines išrikiavo energingų vyrų eilės. Kai visų širdyse šventės susikaupimas rimo, orkestras atlydėjo pulko vėliavą. Kariai atvykusį Karaliaus Mindaugo paveikslą pagerbė dūdyriškai išsitiesdami.

Garbingo pulko vėliava visus nuvedė į bažnyčią. Po pamaldų pulkas vėl kvadratu išsilygiavo aikštėj ir išklausė pulko vado kalbą. Kareivinių salėj maj. Podgaiskis pasakė ilgą ir jausmingą kalbą, nupasakodamas valstybės sunkią dalį, kovas dėl laisvės ir uždegdamas jaunos krūtinės dar kaitresnę liepsną laisvės meilės.

Po pietų mūsų vadai surikiavo pulką ir nuvedė į kino teatrą.

J. Girenis.

7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

— Kariuomenės šventės dieną visi laisvi nuo tarnybos kariai nuėjo į bažnyčią. Grįžus, pulk. lt. Kazitėnas laikė paskaitą iš Lietuvos kariuomenės istorijos, suminėjo mūsų pulko karžygius, kurių dauguma jau ilsisi ramybės vietelėse, kiti tebetarnauja pulke.

J. Eks. Respublikos Prezidento apdovanotiems už nuopelnus Lietuvai Vytauto Didžiojo ordino II laipsnio medaliu viršilai Grybei ir vyr. pusk. Deveterikovui pulko vadas įteikė dovanas.

Po iškilmingo posėdžio nuvedė į kiną.

— Iš Kauno atvykę ugniagesiai pulko ugniagesių komandą supažindino su lietuviškos gamybos gesintuvu „Titan“. Įrodė praktiškai, kad jo vertė nėra nė kiek mažesnė už importuojamus iš užsienių. Buvo sukrautas laužas, apipiltas žibalu ir po to uždegtas. Degantį malkų laužą labai greitai užgesino gesintuvu „Titan“. Pulko ugniagesių komanda kas kartas didėja, auga.

Pašov. Jonas.

Ryšių batalionas.

Lapkričio mėn. 23 d. b-no kariai dalyvavo pamaldose Šančių igulos bažnyčioj. Po pamaldų kareiviai susirinko mokomos kuopos telefono klasėj, kur bataliono vadas apibūdino kariuomenės pirmąsias kūrimosi dienas. Mokomos kuopos vadas nurodė jos kovas su nelygiu priešu.

Vakare visiems kareiviams buvo rodoma kino filmas.

— Dabar b-ne į visas kuopas yra įvesti radio ruporai, kurie atliekamu laiku linksmina kareivius įvairiais koncertais bei muzika, ir plečia žinias paskaitomis.

Ed. V. Ulčinskas.

Aviacija.

Kariuomenės šventė naujokų kuopoj (pas mus jaun. kareiviai dar naujokais tebevardinami) praėjo irgi iškilmingai. Iš ryto kuopa buvo nuvesta į bažnyčią. Pažymėtinas bažnytinis choras. Jį sudaro liktiniai puskarininkiai, o veda viršila. Choras darnus ir gražiai susigiedojęs. Kunigas pasakė pamokslą. Pamokslas buvo įspūdingas ir jaunų kareivių krūtinėse kėlė taurių jausmų. 14 val. kuopos kino salėj kpt. Česonis laikė gražią paskaitą apie mūsų kariuomenės kūrimąsi. 16 val. buvo nemokamai rodoma filmas.

Aviacijos naujokų kuopoj nėra nė vieno bėraščio. Tik keli baigę prad. m-las; šiaip visi baigę kelias gimnazijos klases, visą gimnaziją, o yra net keli, išklausę universitetą.

Šiuo metu pas mus vyksta intensyvus naujokų mokymas. Kadangi čia reikala turima su žmonėmis nemenko išsilavinimo, tai darbas vyksta sklandžiai ir darniai. Naujokai atsidėję ir gera nuotaika ruošiasi tėvynės gynėjų pareigoms.

Vieno tik dalyko čia pasigendama: skaityklos ir bibliotekos. Geras laikraštis ir naudinga knyga būtų puikiu poilsiu naujokams po dienos rimtų kariškų užsiėmimų.

J. k. Skrenda.

Karo policijos mokykla.

Pernai Karo policijos mokyklos liktiniais puskarininkiams buvo įsteigti privalomi bendro lavinimosi kursai. Kursuose buvo praeita 1 gimnazijos klasės kursas. Dabar po vasaros pertraukos, kursai vėl pradėjo veikti. Šiais metais nustatyta praeiti 2 klasės kursas. Pamokas dėsto mokyklos karininkas.

Kariškų žinių pagilinimui, kaip ir pernai, mokyklos liktiniais puskarininkiams prasidėjo kariško parengimo pamokos. Joms skiriama dvi dienos savaitėje.

Mokyklos kareiviams šventadieniais laikomos paskaitos. Paskaitas laiko mokyklos viršininkas ir mokyklos karininkai. Paskaitomis kareiviai supažindinami su Lietuvos praeitimi, nepriklausomybės atgavimo kovomis ir nepriklausomybės reikšme mūsų tautos gyvenimui.

2.

Sanitarijos puskarininkių mokykla.

— Lapkričio 16 d. susirinko XXI sanitarijos puskarininkių mokyklos laida.

— Lapkričio 17 d. Karo Ligoninės sargybos komandos jauniems kariams buvo priesaika.

— Lapkričio mėn. 23 d. po pamaldų mokyklos klasėje komandų viršininkas laikė įdomią paskaitą apie Lietuvos kariuomenę ir jos svarbą valstybei.

— Kariuomenės šventės proga už gerą pareigų žinojimą ir sąžiningą jų ėimą ligoninės sargybos komandos e. viršilos p. jaun. pusk. Petras Maželis pakeltas į vyr. puskarininkius, o grand. Bareika į jaun. puskarininkius.

Sinokėtam.

Mirė Dominikas Siemaška, referentas kovai su gaisrais.

Miręs lapkričio mėn. 28 d. 1 val. 15 min. D. Siemaška, gimęs 1878 m. Surdegijų miestelyje, Panevėžio apskr. Nuo jaunųjų dienų, dar būdamas gimnazistu, pasižymėjo kaip kovotojas prieš rusų priespaudą. Dėl tos priežasties jam teko pabėgti iš savo krašto ir ilgus metus išbūti toli nuo tėviškos Galicijoje, Šveicarijoje ir Anglijoje. Grįžęs iš ištėrimo, darbavosi ugniagesių komandose Ukrainoje ir nuo 1911 m. Vilniuje. Per d. karą buvo Vilniaus brand-direktorium. Nepriklausomumoje Lietuvoje buvo Valstybės Tarybos nariu, vėliau gudų reikalų ministru ir pagaliau kovai su gaisrais referentu (vidaus reikalų ministerijoje). Tose pareigose daug pasidarbavo. Dar 1923 metais savo iniciatyva ir savo lėšomis įsteigė „Lietuvos Gaisrininko“ laikraštį, per kurį suorganizavo Lietuvos ugniagesius ir padėjo jiems sudaryti Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjungą.

A. a. D. Siemaška buvo didelis ir nuoširdus kariuomenės bičiulis. Buvo apdovanotas mūsų kariuom. ugniag. ženklu, turėjo daug savo ir kitų kraštų ordinių ir garbės ženklų.

Ilsėkis ramybėje Pirmasis Nepriklausomosios Lietuvos Valstybės Gaisrininke — Kūrėjau!

Majoras A. Ružaneovas,
Kar. Ugn. Inspektorius.

Gaisrų fronte. Lapkričio 21 d. 18 val. 30 min. Vytauto Didžiojo kuopos ir Jonavos savanorių ugniagesių komandos buvo iššauktos gesinti didelį gaisrą Barypolio dvare, 3

klm. nuo Jonavos miesto. Degė didelis klotimas, kuriame buvo sukrauti nekulti javai, pašaras ir ūkio padargai. Kitiems trobesiams pavojus negrėsė. Klotimas sudegė. Gaisras visiškai užgeso tik XI. 22 d. apie 9 val. Gaisravietėje buvo palikta sargyba iš kuopos ugniagesių. Komandoms vadovavo Jonavos brandmajoras leit. *Meškauskas*.

Kariuomenės ugniagesių IX laida. Šį rudenį iš kariuomenės paleista į atsargą ir neribotų atostogų 1 viršila, 8 vyr. puskar., 125 jaun. pusk., 77 grandiniai ir 181 eilinis, iš viso 392 kariai — ugniagesiai. Tiek pat paleista iš kariuomenės ir šį pavasarį. Daugiausia parengė ugniagesių šioje IX laidoje 4 pėst. pulkas — 60; 7 pėst. pulkas (2 komandose) — 54; 2 pėst. pulkas — 27.

Paleisti iš kariuomenės ugniagesiai yra kilę iš šių apskričių: Alytaus — 17, Biržų — 24, Kauno — 38, Kėdainių — 9, Kretingos — 15, Marijampolės — 15, Mažeikių — 9, Panevėžio — 43, Raseinių — 7, Rokiškio — 20, Seinų — 5, Šakių — 9, Šiaulių — 32, Tauragės — 26, Telšių — 8, Trakų — 14, Ukmergės — 8, Utenos — 26, Vilkaviškio — 21, Zarasų — 12, Klaipėdos — 10, Pagėgių — 5, Šilutės — 14, užsienio — 2.

Bendrai per 4½ met. (1928—1932 m.) kariuomenės dalyse parengta ir paleista į atsargą 2.341 karys — ugniagesis. (1928 m. — 6 kar., 1929 m. — 483 kar., 1930 m. — 533 kar., 1931 m. — 535 kar. ir 1932 m. — 784 kar.).

Makabi LL Sparta A. 5:2 (2:1). Lapkričio 27 d. kariuomenės stadione buvo trečios tarp minėtų komandų rungtynės dėl vietos aukštojo lygoj. Pirmos rungtynės baigėsi 2:0 Spartos laimėjimu, antros lygiomis 1:1, o šias dideliu rezultatu laimėjo makabiečiai ir užtikrino sau vietą aukštojo lygoj.

Tą pačią dieną ten pat buvusios draugiškos rungtynės tarp Š. Š. Kovo ir KSK-Kultus baigėsi lygiomis — 4:4.

Pirmoji Sporūtos diena. Lapkričio 27 d. visoj Lietuvoj buvo kūno kultūros rūmų talkos diena. Tą dieną visoj Lietuvoj buvo daugiau, kaip 1000 paskaitų.

Žymus šachmatistas Kaune. Lapkričio 21—22 d. d. Kaune buvo atsilankęs buvęs 26 metus pasaulin. šachmatų čempionas dr. Laskeris.

Be laikytos paskaitos apie šachmatų, dr. Laskeris žaidė iš karto prieš 22 geriausius Kauno ir provincijos šachmatistus. Dr. Laskeris laimėjo 13 partijų, vieną pralaimėjo (dr. Šapirai) ir 7 baigė lygiomis.

Sporto įvykiai užsieny. 1933 m. vasario m. bus pasaulinės pašliūžininkų pirmenybės. Pirmenybėse pirmą kartą dalyvaus ir japonai, kurie jau atvyko į Šveicariją atlikti treninę. Tai bus pirmas aštuonių geltonodžių pasirodymas Europos kontinente (panašiose pirmenybėse).

— Vienoj buvo keturių (Austrijos, Bavarijos, Čekoslovakijos ir Vengrijos) bokso sąjungų konferencija. Konferencijoj buvo tariamasi įsteigti Vidur. Europos bokso taure, ir dėl jos rengti bokso rungtynes. Įdomu pažymėti, kad Moravijos bokso sąjungos pirmininkas smarkiai pasisakė prieš lenkų dalyvavimą šiame turnyre.

— Neseniai vokiečiai paskelbė savo sporto jėgų statistiką. Statistikos duomenimis Vokietijoj yra: 57.117 sporto ir gimnastikos organizacijų su 5.903.145 nariais. Vandens sporto d-jų yra 2.032 su 185.000 narių, žiemos sporto dr. 400 su 150.000 narių, 13.800 dviračių ir motociklų klubų su 700.000 narių, 12.831 šaudymo, raitininkų ir kt. organizacijų su 672.000 narių.

Be to, Vokietijoj dar yra 15.000 darbininkų sporto klubų su 1.200.000 narių.

— Vokiečiai jau dabar paruošė platų planą rinkti lešas 1936 m. olimpiadai (Berlyne). Nuo š. m. gruodžio mėn. 4 d. Vokietijos futbolo lyga nutarė nuo šių sverbesnių rungtynių imti olimpinę rinkliavą.

Freya V. f. R. A. Lyga — KSS A. Lyga. 1:11. Šios rungtynės buvo kareivinių kiemo futbolo aikštėje Klaipėdos krašto pirmenybėms. Oras rungtynėms pasitaikė blogas, nes visą dieną protarpiais lijo — aikštė buvo pašlapusi, bet KSS žaidėjai sugebėjo savo priešą nugalėti labai gražiu rezultatu. Rungtynės baigėsi 1:11 KSS' naudai.

Freya V. f. R. I junj. — KSS I junj. 3:3 Rungtynės buvo draugiškos KSS jaunieji futbolo žaidėjai, jei nebūtų mokėję išnaudoti paskutinio momento, rungtynes būtų laimėjusi Freya, bet paskutinę sekundę žaidėjų apsikrūmas išlygino rezultatus.

Seminarija S. V. M. — KS Lyga 0:0. Rungtynės buvo draugiškos. Abi komandos lygiai viena kitą spaudė, sviedinys dažnai iš vieno aikštės galo persimesdavo į kitą. Rungtynės buvo pradėtos 14 val. ir dėl tamsos nebuvo tęsiamos iki galo. Baigėsi be rezultatų.

7 p. pulko 1 kuopos kareiviai turėjo rungtynes su grižių k-da. Rungtynės buvo gyvos, bet 1 kuopos kareiviai dėl blogo vartininko pralaimėjo. Rungtynės baigėsi 5:7 grižių komandos naudai.

P. Jonas.

Ping-pong Klaipėdoj.

KSS valdybos pastangomis Klaipėdos lietuviai rengiasi suorganizuoti ping-pongą. Tuo reikalu yra nusamdyta „Viktorijos“ viešbučio salė antradieniams ir penktadieniams nuo 5 iki 10 val. Ping-pong treniruotis gali kiekvienas, tik turi būti KSS narys. Pastebėtina, kad aplink „Viktorijos“ viešbutį koncentruojasi visas lietuviškų organizacijų judėjimas. Ten pat yra ir lietuvių klubas prisiglaudęs, ten pat daugelio organizacijų rengiami susirinkimai ir posėdžiai. Ten pat veikia ir moderniškų šokių mokykla.

P. Š.

Kaunas.

Lapkričio mėn. 27 d. buvo Vytauto kalno šaulių būrio visuotinis narių susirinkimas.

Iš būrio išdininko ir valdybos pirmininko pranešimų buvo matyti, kad Vytauto kalno būrys šiais metais įsigijo brangią (arti 900 litų vertės) vėliavą ir per 1000 litų vertės kitokio turto.

Į naują būrio valdybą išrinkti: Gudelis, Žaltauskas, Mačina, Juodvalkis ir Grigaliūnas; nariu liko šaulė Lapėnienė. Į revizijos komisiją: Baranauskas, Norkaitis ir Virkutis.

K. Bitinas.

Panevėžys.

— Keli Panevėžio šauliai ruošiasi pasidirbti sklandytuvą. Jau net medžiaga ruošinama. Be šaulių, sklandytuvą projektuoja dirbti ir Panevėžio vidurinės amatų mokyklos auklėtiniai.

— Panevėžio šaulių rinktinė jau visiškai susitvarkė su orkestru. Netrukus orkestras viešai pasirodys.

— Prie Panevėžio šaulių būrių yra įsisteigęs sporto klubas. Jame yra šachmatininkų sekcija, tačiau paskutiniu metu kažin kodėl apmirusi.

Mokomojo šaulių būrio sukaktuvės.

Alytus. Lapkričio 20 d. būrys šventė 5 metų veikimo sukaktuves. Gražiai išsirikiavę, grojant ulonų orkestrui, nužgiavo į bažnyčią. Po pamaldų 10 kandidatų prisiekė.

17 val. buvo iškilmingas posėdis, į kurį atvyko sąjungos pirm. A. Žmuidzinavičius.

Paskaitą laikė mok. lek. Rubikas, kuris apibūdino mūsų tautos pirmesnius laikus ir tolimesnius mūsų vargus bei laimėjimus, glaudžiai surišdamas su šaulio ideologija.

Sąjungos pirmininkas savo kalboje apibūdino svarbiausią mūsų tikslą — Vilniaus vadavimą ir taip pat nurodė mūsų darbams sritis. Pasiūsta visa eilė sveikinimų. Vakare suvaidinta „Savanoriai“. Mokomasis š. būrys įsisteigė 1927 m. spalio 23 d. Aukš. miškų mokykloje.

J. Džūkaitis.

Kultūros rūmai Klaipėdoj.

Lapkričio mėn. 18 d. šaulių namuose buvo Klaipėdos I šaulių būrio susirinkimas. Klaipėdos I šaulių būrys, tai jau ne būrys, bet kelios kuopos. Todėl ir šaulių susirinkimai čia būna labai gausūs. Šaulių susirinkimuose gyvai svarstomi visi reikalai liečiantieji savo organizaciją ir lietuvių visuomenę Klaipėdoje.

Vanagaitis pranešė apie kultūros namų Klaipėdoje statybos paruošimą. Žemės sklypą rinktinė jau seniai įsigijo labai patogioj miesto vietoj. Jame numatomi statyti dideli kultūros rūmai, kad juose būtų vietos visoms Klaipėdos lietuvių organizacijoms ir didelė salė vaidinimams bei operai.

Todėl tokius rūmus pastatyti reikalinga mažiausiai vienas milijonas. Kultūros rūmų statyba yra dar tik pinigų ieškojimo stadijoje. Tuo reikalu prie rinktinės yra specialus komitetas. Planas yra jau paruoštas. Pagal planą kultūros rūmai kainuos 1.100.000 litų. Kitais metais numatomas kartinio akmens pašventinimas. Dėl kultūros rūmų statybos pastūmėjimo pirmyn susirinkimas pavedė būrio valdybai daryti iš savo pusės atitinkamus žygius. Susirinkimas nutarė rengti Naujų metų sutikimus savitarpy, šauliškai. Taip pat pritarė moterų sekcijos rengiamiems šeimyniškiems vakarėliams, kaip jie vadinami „arbatėlės“. Jos turi gerą pasisekimą jaunuose ir senesniuose. Uniformų reikalas taip pat eina pirmyn. Jau yra daug uniformuotų vyrų ir moterų. Spaudos platinimo reikalą veda būrio sekretorius J. Lukoševičius.

Susirinkimas, atsiminęs a. a. Antaną Vaičiūną ir įvertinęs jį kaip šaulį, šaulių Sąjungos veikėją bei ilgai dirbusi Klaipėdos krašto chorvedyboj, pagerbė atsistojimu ir vienos minutės tyla. Tarp kitko susirinkimas pavedė valdybai pareikšti protestą prieš demonstratyvų Klaipėdos miesto gatvių pavadinimą grynai vokiečių vardais.

Ruošiasi dešimtmečiui.

1933 m. sueina 10 metų, kai Klaipėdos kraštas prisijungė prie Lietuvos. Tuo reikalu jau ir darbo komitetas yra išrinktas iš įvairių organizacijų atstovų. Dar bus išrinktas garbės komitetas. Numatoma sausio 15 d. švęsti ne taip viešu mastu. Didžiausios viešos iškilmės numatomos per Sekmines. Tada turės įvykti III dainų šventė Klaipėdoje. Būtų gera kitiems metams Klaipėdoje ir II žemės ūkio ir pramonės parodą surengti. Dar laiko yra. Reikia tik organizuoto darbo. Dėl esančio jau ant kulnų dešimtmečio jubiliejaus pastebimas Klaipėdos lietuvių organizacijų ir visuomenės gyvesnis judėjimas. Ši mėnesį Klaipėdos krašte buvo daugelio senų lietuviškų organizacijų dešimtmečių ir net dvidešimtmečių iškilmingi minėjimai. Savo pirmąjį dešimtmetį gražiai ir viešai minėjo draugija kultūrai kelti Klaipėdoje „Aukuras“. Savo gyvavimo dvidešimt metų sukaktuves iškilingai minėjo Klaipėdoje ir jaunųjų draugija „Santara“. Šiose iškilmėse dalyvavo dr. Vydūnas iš Tilžės. Jis buvo čia atvykęs po jo sumušimo Tilžėje. Klaipėdiečiai jam kėlė griausmingas ovacijas. Jis čia laikė paskaitą. Daugelis vietos lietuviškų draugijų buvo apmirusios arba silpnai gyvavo. Dedamos pastangos jas atgaivinti ir pagyvinti. Sveikintina, kad šiuo reikalu didesnį gyvumą ir aktingumą suskato rodyti patys vietos lietuviai inteligentai, tų organizacijų steigėjai ir įkvėpėjai. Kitaip ir būti negali. Tik vietos kilimo inteligentai turi čia įtakos ir gali šio krašto atlietuvėjimą pagreitinti, suaktyvinti.

Pakursis.

Jungiasi „peoviai“ su „legionistais“.

Lapkričio 19–20 d. buvo visuotinis lenkų kariškos organizacijos P. O. W. vad. „peowiakų“ suvažinimas. P. O. W. (Polska Organizacja Wojskowa) žinoma ir mums lietuviams, nes šios organizacijos nariai Lietuvoje norėjo slapta suruošti ginkluotą sukilimą. Ir tik mūsų budrios žvalgybos dėka pavyko susekti ir užgniaužti pražūtingą „peowiakų“ darbą.

Susirinkę „peoviai“ svarstė klausimą apie susijungimą su lenkų „Legionistų Sąjunga“. Principiniai nutarta jungtis ir naujai išrinktai valdybai pavesta paruošti sąlygas ir vesti pasitarimus su „legionistais“.

Į naują valdybą išrinkti pirmininku ministeris Stepas Hubicki, nariais ministeris Tad. Schaetzel, St. Kucharski ir 9 kiti.

Tankų kautynių sukaktuves.

Š. m. lapkričio 20 d. sukako lygiai 15 metų, kai prancūzų — vokiečių fronte prasidėjo kautynės ties Kambrais. (Kambre). Šios kautynės tęsėsi nuo 1917. XI. 20 d. iki XII. 6 d.

Du anglų korpai (7 divizijos), paremti 1000 patrankų ir 400 tankų, atakavo vokiečius 15 kilometrų fronte. Ataka prasidėjo be artilerijos parengimo auštant. Artilerija pradėjo šaudyti, pėstininkams išėjus iš apkasų. Pėstininkų priešakyje ėjo tankai.

Puolimo staigumas paveikė vokiečius, jie silpnai priešinosi. Prieš anglus jie turėjo dvi smarkiai pavargusias divi-

zijas. Pirmą operacijų dieną anglai pavarė vokiečius atgal, užėmė 3 jų apkasų linijas (8 klm. gilumon), paėmė 8.000 belaisvių ir 100 patrankų.

Tačiau iš 400 tankų 117 buvo išmušta iš rikiuotės ir vėliau pakliuvo vokiečiams.

Vokiečiai lapkričio pabaigoje atsigavo, patys puolė anglus ir atstūmė juos, vienoj vietoj net pralaužė anglų frontą. Gruodžio 6 d. kautynės pasibaigė.

Iš viso anglai per visą operaciją paėmė 12.000 vokiečių ir 136 patrankas. Bet ir vokiečiai turėjo daug belaisvių — net 9.000 anglų, 148 patrankas ir 117 tankų.

Kautynės parodė, kad, tankams padedant, galima užimti be artilerijos parengimo gerai įtvirtintas pozicijas*).

Tais laikais tankai ėjo pirmyn visai mažu greičiu, vos 3–5 klm. per valandą, galėjo atsitolinti nuo savo bazės 25 — 30 klm. Per 15 metų tankai labai išstobulėjo, kai kurie gali eiti iki 45 klm. per valandą.

Ateities kare tankai turės didelės reikšmės.

Ruošia gyventojus karui.

Tarybos Rusijos gyventojų militarizavimas apima vis platesnes sritis. Ši akcija visiškai tikslingai organizuota ir veda planingai ir sistematingai. Vargiai kuriame kitame krašte gyventojų kariškas parengimas taip išplėstas ir veda su tokia energija ir materiališkais išlaidomis. Po laipsniui ši akcija apėmė beveik visas valstybes ir visuomenės, gyvenimo, ūkio ir pramonės sritis. Gyventojų kariškam parengimui, o taip pat ir jų priešdujinio ir priešaviacinio apsigynimo organizavimui, kaip žinoma, vadovauja „Osoaviachim“.

Pastaruoju metu ši organizacija ypatingą dėmesį atkreipė į gyventojų parengimą dujų karui.

Šis parengimas paskirstytas į 4 laipsnius:

I-me laipsnyje turi būti visiškai likviduotas tarp sovietų visuomenės vadinamas „cheminis analfabetizmas“, t. y. nežinojimas cheminio karo ir apsigynimo pagrindinių dėsnių ir nesupratimas ateities karo gresiančio pavojaus.

II-me laipsnyje pagilina žinių, įgytų I-me laipsnyje. II laipsnio parengimo programai išeiti skiriama 50 valandų. Šio laipsnio parengimą pirmoje eilėje privalo išeiti jaunuomenė, susispietusi mokyklų chemijos rateliuose. Šiuose rateliuose taip pat parengiami instruktoriai sakydam „cheminiam analfabetizmui“ tarp gyventojų likviduoti. Tokie instruktoriai irgi išeina tik II-jo laipsnio parengimo programą.

III parengimo laipsnį turi išeiti būsimieji kareiviai, naujokų rezervas ir atsargos puskarininkiai bei karininkai. Mokslas atliekamas cheminio parengimo punktuose.

IV laipsnio parengimas turi tikslo parengti instruktorių mokyklų chemijos rateliams. Šis parengimas atliekamas kariuomenės karo chemijos dalyse.

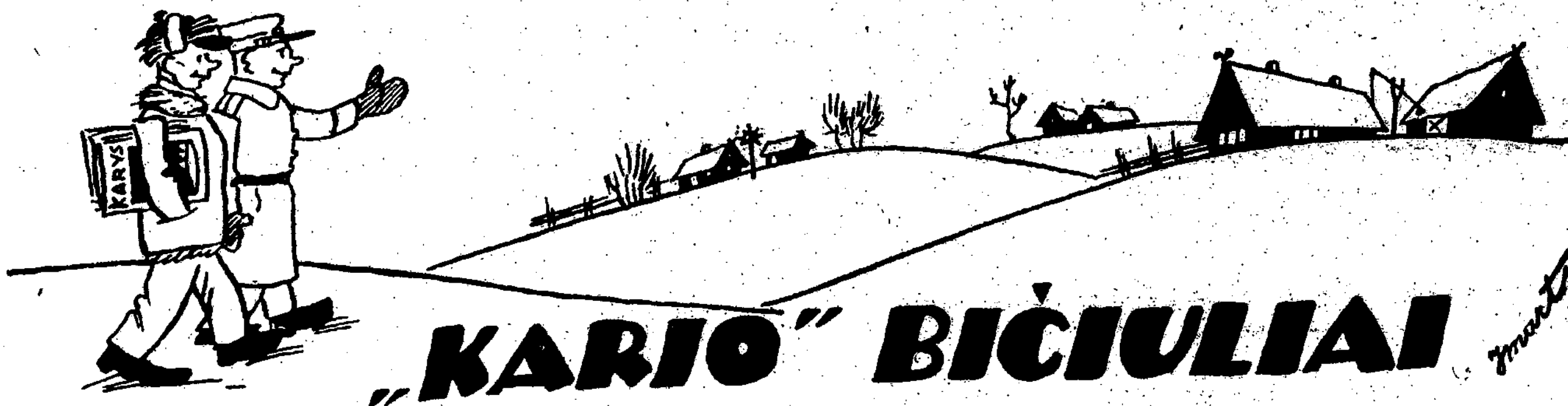
Gyventojų priešcheminis parengimas sudaro tik vieną iš „Osoaviachimo“ veikimo šakų. Tos galingos organizacijos turi dar daug veikimo sričių, k. a.: aviacijos ugdymas, lakūnų parengimas, jūrų kariškas parengimas, fizinis lavinimas, prieššaukiamojo amžiaus jaunimo kariškas mokymas, visų ginklų rūšių, neišskiriant nė šarvuotųjų, tankų ir artilerijos, atsarginių, mokymas (karo žinioms pakartoti), plačiųjų darbininkų masių kariškas parengimas, moterų kariškas parengimas, šaudymo sporto plėtojimas ir t. t.

„Osoaviachimo“ organizacija dabar jau suvalstybinta, militarizuota ir visiškai pavesta karo vadovybės žinion. Iš karo vadovybės organizacija gauna įsakymų, instrukcijų, instruktorių vadovėlių, mokymo priemonių, aikščių, šaudyklių ir t. t.

Šiai organizacijai išpopuliarinti, jos autoritetui pakelti ir sumažinti skirtumą tarp jos narių ir raudonosios kariuomenės karių, yra įvesta kariška drausmė ir nustatyta labai panaši į kariuomenės uniforma. Būdamas populiari organizacija, surenka milžiniškų lėšų: iš paprastų gyventojų aukojamų laisvu noru, o iš įvairių valstybės, savivaldybių, pramonės ir prekybos įstaigų — priverstinių rinkliavų pavidalu.

Apskritai, galima pasakyti, kad šiai organizacijai pavesta parengti raudonosios kariuomenės, laivyno ir aviacijos atsargą. Matomai, šiuo tikslu organizacijos priešakyje pastatytas vienas iš žymiausių kariuomenės organizatorių Eideman'as, neseniai buvęs raudonosios karo akademijos viršininkas. Tuo pačiu tenka aiškinti ir visos eilės pasižymėjusių karininkų siuntimą į „Osoaviachimą“.

*) Kautynių aprašymas paimtas iš gen. Radus-Zenkavičiaus „Trumpojo Didžiojo karo eskizo“.

Kareiviukas Raulas Rūkas platina spaudą

Karikatūra J. Martinaičio. Žodžiai Misinginio Mamonėlio.

1. Meta Raulas Polei laišką
Iš viršaus gana neaiškų,
Bet iš laiško jau matyt,
Kad bus Polei ko skaityt!
2. Štai brangioji Raulo Polė
Gavo ilgą banderolę —

3. Kas gi čia per siuntinys?
Kas čia juokias iš manęs?
3. Polė laišką atidarė —
Žiūri — kažkas siunčia „Kari“.
Oi, koks laikraštis gražus!
(Rūko darbas nepražus).

Visi apie „Kari“.

Oi, vyručiai, oi, žaliūkai,
Trenkit žemėn buteliuką!
Pagalvokite rimtai
Valandėlę apie tai,
Juk ne vien, draugužiai mano,
Duona ir putra gyvenam...
Štai laikai kokie atėjo —
Švenčiam šviesų jubiliejų
Mūs garbingosios spaudos.
Ji, it koks galingas vadas,
Vedė laisvėn mus ir veda.
Svarsto vyrai susiėję
Pas apylinkės siuvėją.
„Kaipgi, vyrai? Kiek ir ką?
„Štai jums ir spaudos talka!
„Didis darbas šit po nosies!
„Neskaitysi — nežinosi.
„Juk dabar, va, kiek naudos
„Turi žmonės iš spaudos!
„Viską rašo, viską žino
„Pataria ir pamokina,
„Kaip jaunuomenę augint,
„Kaip tėvynę savo gint.
„Artinasi, mat, Kalėdos:
„Reikia pasirūpint peno.
„Tūlas dar nenusimano,
„Kur jam kreiptis, kaip rašyti.
„Ot kas reikia pasakyti“.
„Vyrai neilgai galvoję,
„Tuoj prie tikslo apsistojo:
„Reikia tuoj išsirašyt,
„Kad ir mylimąjį „Kari“,
„Nes „Karys“ jūs neapvils,
„Kurs tautos sargyboj stovi;
„Jis aukštyn tolydžio kils,
„Mūsų gindamas gerovę.
„Tik, broliuži, nežiopsok!
„„Kari“ tuoj prenumeruok!
„Perlaidą tuoj parašyk,
„Arba kito paprašyk,
„Jei guvus, būk talkininkas,

Ir išplatink jį aplinkui!
„Kari“ skaito kas tik gali:
Gimnazistai, kareivėliai,
Laukia paaugliai, pradžioškai,
Pešasi dėl jo naujokai,
Varto ponai generolai,
Laukia jo veikėjai uolūs,
Nes visiems jis paspirtis,
Nes kariuomenė — viltis!
Tučtuojau visi nuo krašto
Bėkite skubiai į paštą,
Susigraibstę kur aštuonis,
Nes „Karys“ visai pigus.
Bus jums vakarai malonūs;
Nugalėsite vargus!
O „Karys“ tai neliūdės,
Įvairiausius straipsnius dės
Apie kari, šaulį, skautą,
Apie mūsų šviesią tautą;
Skins kelius į Vilniaus šalį,
Kur lietuvis brolis kalį;
Plačią pradalę varys
Ne kas kitas tik „Karys“!
Tad budėkim, dirbkim, tieskim,
Ir į talką „Kari“ kvieskim.

Atsarginis.

Istorija apie spaudą.

Tai laikai, kad tau devyni, —
Spauda — duona kasdieninė;
Be to popierio kasnelio.
Daug kas valgyti nebegali
Ir nuo darbo vos nutrūkę
Sako: — duokit popieriuką!
Visi žino, kaip malonus
Anglui Lietuvos bekonas,
Kaip japonas vargšą kiną
Už kasų tampyt mėgina.
Ūkininkas žemę raiko,
O kišenėje „gazieta“,
Vos sugriebęs truput laiko

Žiū — kas dedasi po svieta.
Darbininkas, kurpius, stalius
Skaito laikraščius ir knygas,
Net piemuo, ir tas pės balą
Raidės su pirštu primygęs.
Jei kur randasi dar žmogus,
Kam skaityti nepatogu,
Tai visi į tokį krieną
Žiūri kaip į asilieną.
O jei žmogus nesuvokia,
Kiek naudos spauda suteikia,
Kai sužino nesijuokia,
Bet tik praeitį aprauda.

Jon. C. U.S.

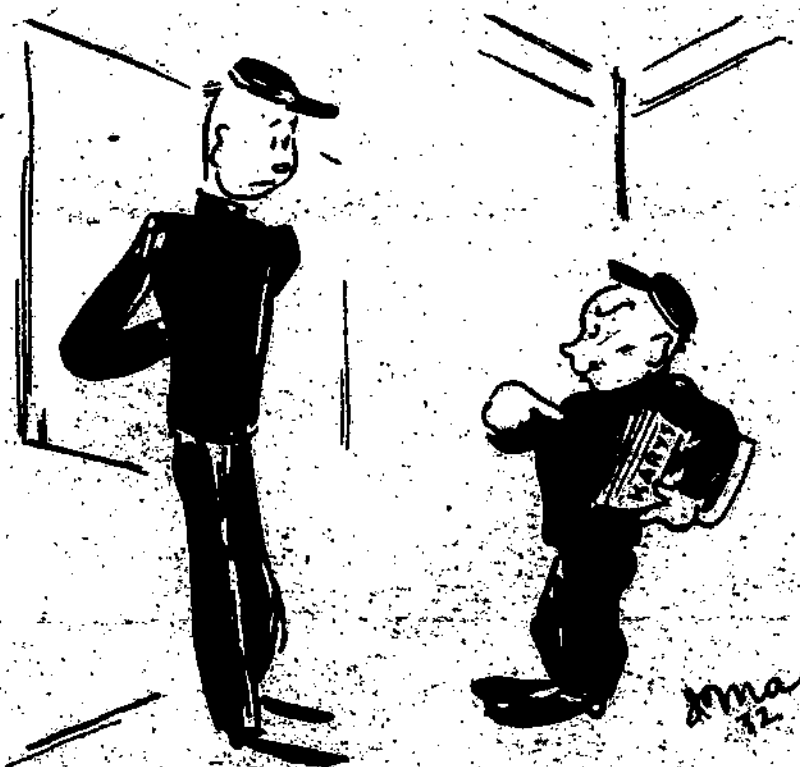
Praktiškas patarimas.

Pranukas: Klausyk, papasakok dar
ką nors iš kariuomenės gyvenimo?

Atsarginis: Atsirado juokingas fran-
tas! Nori, kad ir per spaudos savaites
aš jam pasakočiau! Skaityt moki — iš-
sirašyk „Kari“ ir viską žinosi...

Rungtynės.

— Ot, matai, tu didelis, o aš mažas;
aš išplatinsiu 100 „Kari“, o pažiūrė-
sime, kiek tau pasiseks!..

Džiu-džitsu tėvynė.

Džiu-džitsu tėvynė yra Japonija. Panašus žodis japoniškai reiškia „švelnų mokslą“, o žodis džiu-džitsu reiškia „švelnų meną“, „raumenų silpninimą“. Džiu-džitsu yra nesenas dalykas. Džiu-džitsu tikslas išmokyti nugalėti fiziškai stipresnį priešą. Džiu-džitsu yra gera apsigynimo priemonė. Džiu-džitsu mokslas yra pagrįstas svirties dėsniais. Čia svirtys yra kojos ir rankos. Džiu-džitsu kovos sistema pagrįsta trumpais ir skaudžiais smūgiais dažniausiai delno briauna į jautrias kūno vietas. Džiu-džitsu nereikalauja daug jėgos ir svorio, bet tik, kad toji jėga būtų tinkamai sukoncentruota ir savo laiku panaudota. Todėl silpni, bet gerai moką džiu-džitsu, žmonės lengvai nugalė stipresnius ir sunkesnius. Sukoncentruotų jėgų panaudojimas — mokėjimas suduoti smūgius reikalauja ilgo treniravimosi, didelio prityrimo ir sugebėjimą išlaikyti savo kūno lygsvarą.

Džiu-džitsu yra paplitęs po visą pasaulį, tačiau labiausiai jis išsiplėtęs Japonijoje. Beveik kiekvienas japonas moka džiu-džitsu, nes visose žemesnėse ir aukštesnėse mokyklose džiu-džitsu yra privalomas mokslo dalykas. Kariuomenė ir policininkai ypatingai praktikuojasi džiu-džitsu. Įvairios draugijos, prekybos ir pramonės įstaigos — įmonės ruošia džiu-džitsu specialinius kursus, ruošia rungtynes.

Džiu-džitsu mokovai yra skiriami į mėgėjus ir profesionalus. Yra daug mėgėjų ir profesionalų. Kiekviename Japonijos mieste yra specialus džiu-džitsu mokytojas. Milžiniškos rungtynės yra ruošiamos du kartus per metus: pavasarį ir rudenį. Į Tokio aukščiausiąją džiu-džitsu mokyklą skirtu laiku suvažiuoja visi garsieji mokovai, tiek mėgėjai, tiek profesionalai, ir po ilgokų rungtynių išrenkamas maestro. Toje mokykloje yra džiu-džitsu kursai mokytojams. Juos veda profesorius Kano — džiu-džitsu išradėjas ir taip pat instruktorius ir vadas visų draugijų, turinčių ryšius su džiu-džitsu.

Pagal gabumus ir išsilavinimą, džiu-džitsu mokovai skirstomi klasėmis. Džiu-džitsu mokyklose mokslas trunka dvejus metus. Pereiti iš vienos klasės į kitą galima tik tada, kai mokinys nugalė penkis tos pačios profesionalų klasės narius.

Profesionalai džiu-džitsistai nešioja juodą juostą ant apsiausto, o mėgėjai — baltą.

Žinoma, džiu-džitsu Japonijoje stovi labai aukštai. Patekti į pirmąją profesionalų klasę reikia gerai mokėti, todėl profesionalų nėra taip daug. Japonijoje, pirmoj klasėj profesionalų priskaitoma iki 1000 žmonių, antroj — per 1000, trečioj — 500, ketvirtoj — 100 ir penktaj — 25. Patys stipriausi, galingiausi kovotojai yra penktoje klasėje, nes aukštesnėse klasėse įgautama daugiau žinių, tačiau iš antros pusės — mažėja jėgos ir vikrumas. O prieiti prie penktosios klasės galima maždaug po 10 metų sistemingos praktikos, nuolatinio treniravimosi, o 10 metų — tai laikas žmogaus gyvenime ilgas, apimantis pačią jaunystę, todėl prieiti prie aukščiausios klasės daug atsieina. Be to, sudrumsčia džiu-džitsu žydėjimą jėgų netekimas. Vadinas, džiu-džitsu yra geras dalykas, tačiau turi neigiamą pusę — raumenų silpninimą.

Surinko *Mingaila*.

Kariuomenės leidiniai.

MŪSŲ ŽINYNAS XXIII t. 93 nr. Turinys: Mjr. S. Barkauskas Ligtumas ir mirtingumas Lietuvos kariuomenėj 1929—1930 m. S. Zaskevičius — Genštabas ar... štabas? Ltn. Pucevičius — Šarvuotųjų traukinių žvalgomieji veiksmai. A. S-as — Tolevizijos pritaikymas karo reikalams. Kultūros ir švietimo darbas vokiečių kariuomenėje per didįjį karą. Estijos karo prievolės įstatymas. Kitų valstybių kariuomenės. Kritika ir bibliografija.

KARDAS 12 nr. — „M. Ž.“ priedas.

Nauji leidiniai

MEDICINA 10 nr.

KAUNO KALENDORIUS 1933 mt. Šv. Kazimiero dr-jos leidinys.

„MILITARIS APSKATS“ Latvių kariuomenės mėnesinis žurnalas, skiriamas karo mokslams, tautiškumui ir dvasinei kultūrai. 7 nr. 1932 m. Vyriausias redaktorius pulk. M. Jeske. Leidžia kariuomenės štabas.

Tai yra rimtas ir įdomus žurnalas. Be karo mokslo žinių, jis skleidžia ir kitų mokslų žinias, kurios yra įdomios ir žinotinos tiek kariams, tiek nekariams. Pav., šiame numery randame prof. dr. fil. E. Blesės straipsnio „Ką žinome apie priešistorinę baltų kilmę ir mūsų tautos pirmtakūnus“ pradžią ir istorininko P. Dreimanio straipsnį „Latvių tautos atgijimas XIX amžiaus pirmoje pusėje“.

Toliau yra įdėtas pulk. ltn. Kuizino straipsnis „Kultūros ir švietimo darbas Lietuvos kariuomenėje“ ir mūsų Respubli-

kos Prezidento A. Smetonos, krašto apsaugos ministerio pulk. Giedraičio, vyr. štabo viršininko gen. lt. Kubiliūno ir karo atstovo gen. št. pulk. Jakučio paveikslai.

Be to, yra daug straipsnių, skiriamų karo istorijai (apie Gustavo Adolfą, Bermontiada, Varšuvos kautynes 1920 m. rugpjūčio mėn. 13—16 d.), kareivių mokymui ir auklėjimui, artilerijos šaudymui ir taktikai, įvairiems kavalerijos, karo technikos ir aviacijos reikalams, kronika ir raštų apžvalga, kurioje, be kitų, minimi kai kurie „Kario“ ir „Kardo“ straipsniai.

AIZSARGS' Latvijos šaulių mėnesinis žurnalas. 10/11 nr. 1932 m. Ats. redaktorius pulk. lt. Mednis.

Be kitų straipsnių, šiame numery yra šaulių štabo užsienių informacijų dalies viršininko A. Beržinio straipsnių „Kaimyninių valstybių šaulių vadovai Rygoje“, kuriame minimas ir Lietuvos šaulių sąjungos atstovų, pulk. Kalmanto ir mjr. Kairiūkščio, dalyvavimas šių metų šaulių rungtynėse. Toliau pulk. lt. Kleppers straipsny „Mūsų ir kaimynų valstybių gyvenimas“ atpasakoja prancūzų žurnale „Revue des deux mondes“ įdėtus A. Nicolos įspūdžius apie Baltijos valstybes, kurias jis šią vasarą lankė. Giriamas lietuvių patriotizmas ir gera ekonominė būklė.

Prie šio numerio pridėtas priedas — dail. S. Vidbergo paveikslas „Bermontiada“ reprodukcija.

„KADETS“ Latvijos karo mokyklą baigusiuju karininkų mėnesinis organas. 10/11 nr. 1932 m. Redaktorius vyr. lt. V. Frišmanis.

Šiame numery apie Lietuvą nieko nerašoma. Tik raštų apžvalgoje paminėta „Mūsų žinyno“ 85—88 nr. nr. ir jo priedo „Kardo“ 4—7 nr. nr. turinys ir „Karys“ — 38—42 nr. nr.

Šiaip „Kadets“ įdomus, įvairus, rūpestingai redaguojamas ir daro visiškai gero įspūdžio.

„LATVIJAS KAREIVIS“ Latvių kariuomenės dienraštis. 1932 m. 253—265 nr. nr.

Pastaruoju metu sakytasis laikraštis, matyti, yra susidomėjęs Lietuva ir dažnai deda straipsnių apie mus.

253 ir 254 nr. nr. yra įdėtas ilgas straipsnis „Vėl apie Lietuvos ir Latvijos santykius“, kuriame atpasakojama „Latvijos Sargo“ priekaištai Lietuvai ir „Ryto“ straipsnis „Lietuvio ir lenko flirtas su miss Latvija“.

255 nr. rašoma apie Lietuvos atsargos karininkų veikimą ir civilinės ir karo aviacijos bendradarbiavimą.

257 nr. įdėtas „Kario“ 46 nr. straipsnis „Latvių kariuomenės šventės proga“ vertimas.

263 nr. straipsny „Latvijos nepriklausomybės šventė Lietuvos spaudoje“ yra „Kario“ 47 nr. straipsnio „Latvijos nepriklausomybės 14 metų sukaktuvės“ vertimas.

264 nr. yra straipsnelis apie Lietuvos kariuomenės sportą.

265 nr. Lietuvos kariuomenės šventės proga įdėtas ilgas pulk. lt. Laurinaičio straipsnis apie Lietuvos kariuomenės steigimą 1918 m. Vilniuje.

Galvosūkio 47 nr. sprendimas.

I.

A — B = Karas — Aras = K
C — D = Saulė — Salė = u
E = l = l
E — F = Komikas — Mikas = ko
G — H = Marsas — Maras = s
K — L = Vanagas — Nagas = va
I — M = Vaidas — Vadas = i
N — O = Diskas — Kas = dis
Z = KULKOSVAIDIS.

II

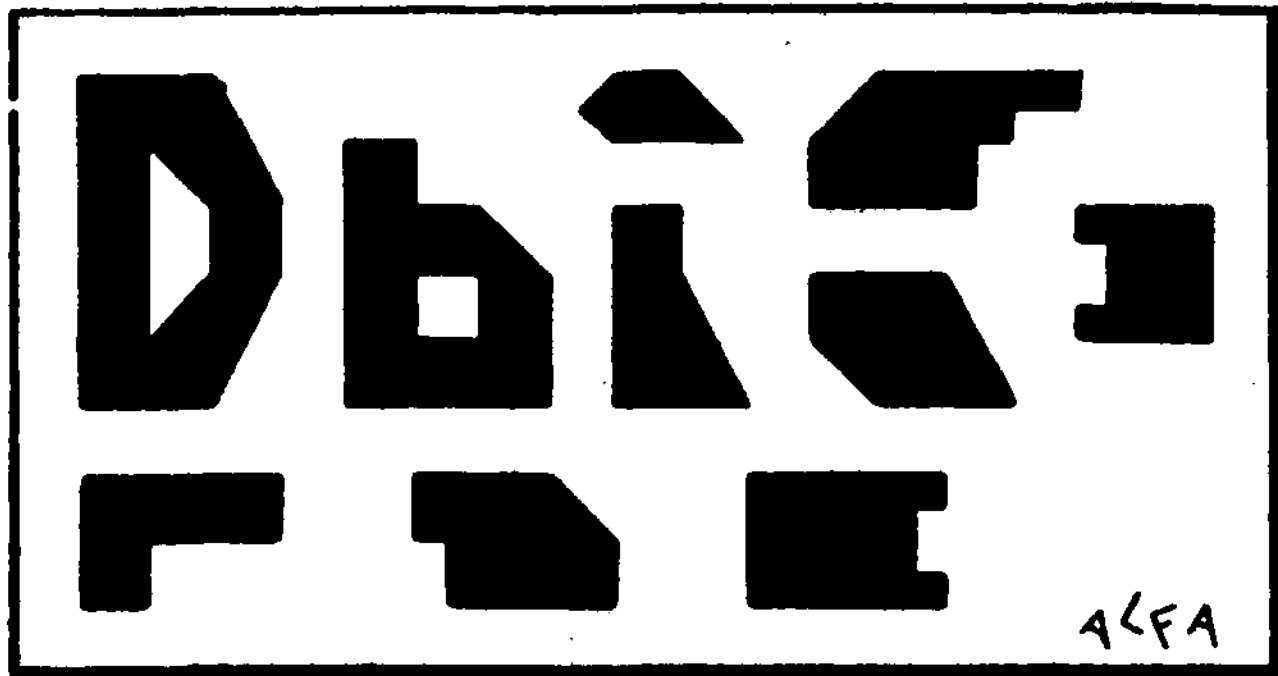
L	A	I	S	K	A	S
A	D	A	T	A		
K	A	R	Y	S		
K	O	V	A	S		
M	Ė	N	U	L	I	S
A	G	O	T	A		
P	A	T	A	S		
T	A	I	K	A		
B	O	S	A	S		

Gerai išsprendė šie asmenys: 1) Ant. Bandzius (Snt.); 2) Bern. O-tas (Pšš); 3) L. Briedis (V. š.); 4) K. Lapinskas (M).

Be to, K. Lapinskui įskaitytas galvosūkio 46 nr. sprendimas.

Galvosūkis 49 nr.

(vert. 2 t.).

Iš duotų brėžinių gabalų sudėkite gerai žinomo žmogaus galvos siluetą.
Paulius Sirgedas.

Redakcijos atsakymai.

Br. Mickeričiui. Už honorarą išrašėme Tamstai „Karij“ visiems 1933 m. Adresą pažymėjome į gimnaziją, nes kitokio neparašėte. Honoraro užteko išrašyti visiems metams.

V-tui. Tamstos rašinėliai netiks. Kai atitarnausite kariuomenėj, tuomet bus galima pasitarti platinimo reikalais. Nemokamai geležinkeliais važinėti nebus galima. Jeigu Tamsta atsiųstumėte rašinėlių, kurie tikėtų spaudai, tai už juos galėtų namiškiams išrašyti „Karij“. Rašykite žinių iš savo dalies.

L. Jančiauskui. Už honorarą „Karij“ išrašėme visiems 1933 metams. Pinigų netrūko.

Jaun. Kareivui Šešupiečiui. Galima rašyti ir tokia forma, kaip rašote. Bet „Kaip aš praleidau kariuomenės 14 metų sukaktuvių dieną“ nedėsimė, nes nėra naujų minčių.

Jungmeisteriui. Atsiųsti juokai ir šarada tuo tarpu netiks.

St. Porikiaičiui. „Moksleivi, mylėk mano draugę“ netiks.

Skaitykite

Švietimo Ministerijos Kūno Kultūros Rūmų leidžiamą vienintelį visoje Lietuvoje iliustruotą sporto ir fizinio auklėjimo žurnalą

„MŪSŲ SPORTA“

Adr.: Kaunas, Totorių g-vė 12 Nr. Telef. 3-32.

Prenumeratos kaina:

metams — 6 lt., pusmečiui — 3 lt.,
3 mėn. — 1 lt. 50 ct.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 47 nr. 936 pusl. „Sporto kronikos“ skyriuje, žinioj „Iš KSS narių susirinkimo“, kur kalbama apie sniegčiūžas (ski) turi būti: sniegčiūžos be apkaustymo kainoja 16 lt., o su apkaustymu ir lazdomis — 40 lt.

1933

metų kišeninis karių
KALENDORIUS
jau spausdinamas

**Bus įdomių žinių
kariams, žauliams,
moksleiviams
ir, kt.**

Per „Mūsų Vilnių“ į sostinę Vilnių!

Nėra Lietuvoje kito tokio žurnalo, kuris eitų kas 10 dienų gražaus didelio formato, yra tik vienas žurnalas „MŪSŲ VILNIUS“.

„MŪSŲ VILNIUS“ gina Vilniaus reikalus, rašo kuo plačiausiai Vilniaus vadavimo reikalais, deda daug gražių iliustracijų iš Pavergtosios ir Laisvosios Lietuvos. Jis atsidėjęs seka Amerikos ir kitų kraštų Lietuvos gyvenimą.

„MŪSŲ VILNIUS“ punktualus žurnalas. Jis pasirodo kiekvieną 10, 20 ir 30 dieną kiekvieno mėnesio.

„MŪSŲ VILNIUJE“ bendradarbiauja žymūs publicistai, rašytojai, kaip prof. M. Biržiška, dr. J. Purickis—Vygandas, kan. J. Tumas—Vaižgantas, prof. Fab. Kemėsis, poetas Liūdas Gira, prof. Z. Žemaitis, Petras Babickas, Liūdas Dovydenas, J. A. Herbačiauskas, Petras Rusockas, Matas Šalčius, Dr. Edv. Turauskas, K. Berulis, J. Senkus, kun. Švogėlys—Mitžinas, mok. Laucius, eilė rašytojų ir korespondentų Okupuotoj Lietuvos, Amerikoje, Anglijoje, Škotijoje ir kitur. Redaguoja žurnalą V. Uždavinys.

„MŪSŲ VILNIUS“ eina tvirtais žingsniais šeštus metus. Jame rasite gražiausios medžiagos, gražiausių straipsnių, gražiausių iliustracijų, visiems artimų minčių.

„MŪSŲ VILNIUS“ pigus žurnalas. Metams kainuoja 5 litai, pusmečiui — 3 litai. Užsieniuose — 15 litų metams.

Vieną numerį gausite nemokamai susipažinti. Kas surinks 6 prenumeratas, tas septintą gaus nemokamai.

Rašykite šiuo adresu: Kaunas, Duonelaičio g. 9a. Telef. 10-88.

Kalendorius,
kaip „Kario“ priedas,
bus duodamas

tik metiniams
prenumeratoriams!

Nesivėluokit!

JAU METAS UŽSIPRENUMERUOTI

KARYS

1933 METAMS

JEI NORIMA SAVO LAIKU GAUTI

GRAŽŲ SIENINĮ KALENDORIŲ

Kalendorius,
kaip „Kario“ priedas,
bus duodamas

tik metiniams
prenumeratoriams!

Nesivėluokit!